

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDÜS NANDOR

Felelős szerkesztő: MARÓTSÁNDOR

MEGJEGYZÉSEK

Elég fájdalmas a zsidóságra, amit az Infratireában ma olvasunk, hogy a zsidóság bármely kapcsolatát a magyar nyelvvel és kultúrával, az államra nézve ellenséges és irreudenta magaviseletnek tekintik. A zsidó nép nagy kiszolgáltatottsága klaszikusan domborodik ki ebből a kategorikus megállapításból. A zsidóság egy fizikai adottság előtt áll itt Erdélyben amikor magyarul beszél, ír és olvas és a magyar kultúrán él. Egyszerűen nem tehet mást, mert nem képes rá. Ha könyvet akar olvasni, nem olvashat románul, mert románul nem tud, — ez olyan kétszer-kettő négy, aminek megváltoztatása emberi lehetőségeken kívül esik minden zsidó számára, aki magasabb tanulmányai révén, vagy ha teljesen román környezetbe jut, a román nyelvet el nem fogja tökéletesen sajátítani. A zsidó tragédiához tartozik, hogy ez az adottság — mihelyst zsidóról van szó — államellenes cselekedet és — mint az Infratirea megállapítja, — táplálja az antiszemita agitációt. Szinte védekezni sem lehet ellene. Hiszen az Infratirea odáig megy, hogy irreudenta provokálásnak nevezi azt a tényt is, hogy a cionista Uj Kelet, amely nyíltan és hangosan hirdeti, hogy a magyar kultúrával a zsidóságnak szakítania kell és vissza kell térnie a héber kultúrához — magyar nyelven jelenik meg. Az is zsidó bűn tehát, ha magyar nyelven a magyar kultúra ellen folyik propaganda.

kor ne csodálkozzanak, hogy viszont a cenzura nem felelkezik meg olykor a román lapokról sem.

A Tara Noastra nagyon mérgesen vitatkozik a nagyváradai cenzurával, amiért a helybeli Tribunából egy cikket meghúzgált. Arcátlanságnak nevezi ezt a törleszt és apró vidéki satrapának titulálja a cenzort, illetve valószínűleg azt, aki a cenzorok mögött van. Nekünk természetesen minden cikk kedves, amely a cenzura ellen hadakozik. Mennyivel kedvesebb, ha olyan súlyos tényező kiabál ellene, mint Goga Oktavian. De az örömünk még sem teljes. Mert sohasem kelt ki még ilyen dühösen a Tara Noastra a cenzura ellen, amikor például a Nagyvárad-ból húzgálnak ki egész cikkeket, csak éppen most haragszik, amikor a Goga-párti Tribuna cikkeit szabdalják. Mit gondol a Tara Noastra, miért húzzák ki a Tribuna cikkeit? Megmondjuk. Azért, mert a Tara Noastra így kezdi mai dühös cikkét: „El is felejtettük jó ideje, hogy Nagyváradon cenzura van”. Hát ezért. Ha a román lapok elfelejtik, hogy cenzura van, holott a magyar lapokból mindennap megállapíthatnák, ak-

Félhivatalos szenzáció a jassi-i merényletről

A félhivatalos Viitorul vasárnapi száma szenzációs formában a következő híradást közli:

Az utóbbi napokban olyan tény történt, amely fényt vet azokra a körülményekre, amelyek a jassi-i gyilkosságot lehetővé tették. Firulescu tisztviselőt, aki a vacarest-i börtönben teljesít szolgálatot, nemrég a fegyelmi bizottság elé állították, mert nem tett eleget a fogházban letartóztatott egyik diák ama kérésének, hogy a főügyészhez vigyék el őt kihallgatás végett, aki előtt a diák olyan leleplezéseket akart tenni, amelyek megelőzhetnék volna a jassi-i merényletet. A vizsgálat megállapította a szóban forgó tisztviselő vétkeségét, viszont a diák, akit később kihallgattak olyan adatokkal, amelyek kétségtelenné teszik, hogy a gyilkosságot előre megfontolt szándékkal hajtották végre.

Ehhez a félhivatalos kommunikációhoz a Dimineata a következőket fűzi:

A kihallgatott diák kijelentette, hogy Erdélyben nemrég egy cuzista tanácskozás volt és itt határozták el, hogy október 24-én Munciu jassi-i rendőrprefektust

elteszik láb alól. Ezen a gyűlésen nemcsak diákok vettek részt. A diák vallomása alapján a büntügyi hatóságok kiterjesztik a vizsgálatot mindazokra, akik ezen az erdélyi gyűlésen részt vettek.

A jassi-i egyetem tanári kara teljes ülésben foglalkozott a merénylettel és Barbulescu és Cantacuzino tanárok Cuzát tették felelőssé a gyilkosságért. A tanári kar 30 szavazattal 3 ellen határozatot hozott, amelyben leszögezik, hogy Zelea-Codreanu merénylete a Cuza tanár által szervezett propaganda eredménye, amely propaganda a vallás és nacionalizmus ürügye alatt tévelygésekbe sodorja az ifjúság szellemét.

A Dimineata értesülése szerint a tanári kar állásfoglalása alapján a közoktatási miniszter az antiszemita Cuza professzort kizárja a tanításból. Ugyancsak a bukaresti sajtó értesülése szerint a fővárosból Erdély egyes városaiba antiszemita agitátorok utaztak volna el, hogy ezekben a városokban zavargásokat idézzenek elő. Az erdélyi hatóságok mindent megtettek az esetleges rendzavarás megállítására.

Erős kabinetet alakít Baldwin

London, november 3. Baldwin, a konzervatív vezérek főbb párthíveit Londonba hétfőre összehívta, hogy az új kabinet megalakítása felett tanácskozzanak. Az új kabinet külügyminisztere Chamberlain lesz, Berby lord lesz a hadügyminiszter, Churchill lesz a kabinet belügyminisztere viszont Curzon lord India minisztere lesz.

Ezek a legfontosabb tárcák. Anglia tehát erős kabinetet fog kapni. Churchill tudvalevőleg élesen antiszocialista politikus. Curzon pedig az erős kéz híve Indiában.

Macdonald kedden mond le.

Megállapítható, hogy a konzervatívoknak 210 mandátumtöbbségük van az alsóházban. A pártok eloszlása a következő: 408 konzervatív, 150 munkáspárti, 37 liberális, 7 alkotmánypárti és 4 egyéb párti. Jellemző az angol választási rendszerre, hogy a munkáspárt egymillió szavazattal kapott többet, mint legutóbb, mégis megbukott. Ennek oka az, hogy az angol választás nem ismeri a pótválasztás rendszerét. Aki három jelölt közül a szavazatok 34%-át kapja, őt illeti a mandátum, jöllehet a választók 66%-a ellene van.

Baldwin november 18-ra tervezi az új parlament megnyitását.

Angliában legközelebb még egy választás lesz; a községi választásokat tartják meg. A munkáspárt újból nagy erőfeszítést tesz, hogy a törvényhatóságokban többségre tegyen szert.

A Herriot-kormány helyzete nem változik az angol választások eredménye dacára sem. A Baldwin-kormány respektálja Macdonald megállapításait. A francia szocialista párt a vasárnapi kongresszuson teljes bizalmát nyilvánította Herriot iránt.

Nagyatádi Szabó István meghalt

Magyarország összes harangjai megszólaltak a parasztfvezér temetésén

Halottak napján visszavonultak a nagyvárosi élet túlekedő zajától, hirtelen meghalt Nagyatádi Szabó István volt magyar földművelésügyi miniszter. Az elmúlt hét szerdáján közölte barátaival, a kiscsapat vezére, hogy Erdőköcsönyára megy pihenni.

— Ideje már, hogy hazamenjek, — mondotta, — egy kicsit kipihenni magamat.

Csütörtökön reggel el is utazott s este érkezett meg Erdőköcsönyára, ahol pihenő napjait családjának akarta szentelni. Csütörtök estét szerettei körében töltötte s a pénteki napon sem mozdult ki hazulról. Megelégedett azzal, hogy megszemlélje gazdaságát.

Szombaton vadászatra készült. Amint mondta feleségének, kissé körül akart nézni a földeken. Korán kelt és egyszerű reggelijét családjának körében a legjobb hangulatban fogyasztotta el. Kilenc órakor megérkeztek vadásztársai. Nagyatádi vállára vette puskáját és a társasággal az udvarra ment.

Alig tett azonban néhány lépést, megtántorodott, a fejéhez kapott s bocsánatot kérve, visszatért szobájába.

Vadásztársai az udvaron várakoztak, mikor azonban egyre hiába teltek a várakozás percei, bementek szobájába, ahol

ülő helyzetben eszméletlen állapotban találták a volt minisztert.

Nyomban orvost hívtak, aki agyvérzést állapított meg. Rövidesen Erdőköcsönyára érkezett a közeli Babocsa községből egy másik orvos is. A két orvos érvágást alkalmazott, mire a beteg kissé megnyugodott, de eszméletét nem nyerte vissza és

néhány óras halálküzdelem után délután egy óra husz perckor kiszorult.

A gyászshir Budapesten

Budapestről jelentik: Nagyatádi haláláról a család azonnal értesítette a kormányt és az egységes pártot. A hír villámgyorsan elterjedt a fővárosban s mindenütt nagy megdöbbenést keltett. A parlament, a földművelésügyi minisztérium és a pártklubok épületeire már szombaton délután kitűzték a gyászlobogót. De gyászlobogó került még szombaton csaknem valamennyi magyar faluban a községházára is, mert a Budapestben tartózkodó kiscsapat képviselők táviratilag értesítették az egyes választókerületek közönségét a halálesetről. A távirat a következőképpen szólt:

„Magyarország ma élő egyik legnagyobb embere, nagyatádi Szabó István meghalt. Tűzzéték ki a gyászlobogót! A mi halottunk Ó!”

Nagyatádi Szabó István hívei szombaton délután Mayer Jánossal élükön megjelentek elhunyt vezérük dohány-utcai lakásán, ahol lepecsételték az elárvult lakószobát, majd Nagyatádi Budapestben lakó leányához, Tankovics Miklósnéhoz siettek, hogy előtte kifejezést adjanak részvétnékn.

Az egységes pártban, miután a képviselők a négynapos parlamenti szünet következtében jórészt vidékre utaztak, csak vasárnap délelőtt tartották meg az első megbeszélést az elhunyt kiscsapatvezér temetésén való részvételről.

A megbeszélésen a kormány tagjai közül Walko Lajos kereskedelmi minisztert jelent meg. A miniszterelnök nem vehetett részt a rögtönzött értekezleten, mert még pénteken este vadászatra utazott a Hortobágyra.

Itt kapott hírt Nagyatádi haláláról Bethlen s a kormány nevében ő fogja bucsuztatni a temetésen. A miniszterelnök hétfőn reggel érkezett vissza a fővárosba s nyomban elutazott Erdőköcsönyára.

Budapestről jelentik: Tankovics Miklós, Nagyatádi veje elmondja, hogy szombaton fél tíz órakor érkezett meg Erdőköcsönyára. Akkor már eszméletlen állapotban, ágyban fekvő apósa. Az orvosok kétoldali bénulást, agyszélhűdést és agyvérzést konstataáltak. Reggel kilenc óratól délután egy óra 20 percig vívódott a halállal. Eszméletét egy percre sem nyerte vissza. Csukott szemekkel feküdt: ágyában, percenként hörgött, Kuch János erdőköcsönnyai körorvos és a Babócsáról hívott orvos vizsgálták meg és maradtak nála haláláig. Szívműködésének fokozására többször injekciót adtak neki, vért is csapoltak, mintegy 150–200 köbcentiméternyit.

Könyves Lajos képviselő elmondta, hogy Nagyatádi azért utazott le Erdőköcsönyára, hogy egy kicsit mozogjon, jó levegőn legyen. Már nyugodtabb volt ugyan a hangulata, de még a múlt héten rendkívül rossz idegállapotban volt. Többször megtörtént, hogy két keze közé szorította fejét és úgy kiáltozta:

— Megőrülök! Megőrülök!

Az utóbbi hetek politikai eseményei rendkívül megviselték idegeit.

Kaposvárott és környékén, de Budapestben is, az a hír terjedt el, hogy nagyatádi Szabót megmérgezték, vagy öngyilkosságot követett el. Kuch János dr. körorvos, aki a miniszter háziorvosa volt, erőlyesen megcáfolta azt a hírt, mintha Nagyatádi mérgezés, vagy öngyilkosság áldozata lett volna.

Dr. Schwartz Ernő babócsai járóorvos, akit áthívtak, hogy vizsgálja meg Nagyatádi, a következőket mondta el a vizsgálat eredményét:

— Amint megvizsgáltam a beteget, látszott: moribundus. Kéioldali agyvérzést kapott és egész bénultan feküdt. Mindenesetre megpróbálkoztam az érvágással. A vér tiszta piros volt, mely megcáfolja a mérgezését. Az egységes párt úgy intézkedett, hogy nem szabad addig Szabó Istvánt a koporsóban elhelyezni, míg budapesti kezelőorvosa, É. H. Kálmán dr. meg nem vizsgálja. Ennek az intézkedésnek az alapjául bizonyára a halálesettel kapcsolatban elterjedt pletykák szolgáltak.

Nagyatádi temetése

Kaposvárról jelentik: Nagyatádi halálhíre után Sárközy György főispán intézkedett a temetésről, mely pártlan gyászpompával, sok-sok ezer főnyi közönség részvétele mellett ment végbe. Megjelent a temetésen Bethlen István gróf, aki a kormányt és Horthy kormányzót képviselte. Huszár Károly, a nemzetgyűlés elnöke, az egységes pártnak százötven tagja, a földművelésügyi minisztérium és a kormánynak ügyosztályán minden tagja. De az összes ellenzéki pártok is képviseltették magukat a temetésen. A demokratikus szövetséget Szilágyi Lajos, Létay Ernő, Szaka és Andor képviselték, de megjelentek a fajvédők, a szociáldemokraták kiküldöttjei is.

Vasárnap, a késő esti órákban szekéren hozták a koporsót Erdőköcsönyára. A mint a szekér a község utcáin végig haladt, a járőrök sírva fakadtak. A temetés a református templom előtti nagy térségen ment végbe olyan gyászpompával, amilyen évtizedek óta nem volt Magyarországon. Tízezrekre ment a gyászoló közönség és ott volt a gyászolók sorában egész Magyarország politikai életének minden számottevő kitűnősége.

Négy kocsin volt elhelyezve a koszorúknak légiói, a parlament, a kormányzó, a kormány, a barátok és tisztelők koszorúi. A temetési szertartás délután fél három órakor kezdődött. Az egyházi szertartást Rava sz László és Antal Géza református püspökök végezték. Amint a püspökök imái elhangzottak, a község minden templomának harangjai megkondultak, de ugyanez időben az ország minden falujának templomában zúgtak a harangok. Először Huszár Károly a nemzetgyűlés nevében bucsuztatta a halottat, utána Bethlen István gróf a kormányzó és a kormány nevében beszélt, majd Mayer János a párt nevében bucsuztatta el Nagyatádi Szabó Istvánt.

Darvas harisnyát a legjobbak.

DORIAN FILMSZÍNHÁZ

Ma, kedden

A nép barátja

Hatalmas történelmi dráma 6 felvonásban.

A főszerepben:

Henny Porten — Harry Liedtke.

Dorian sláger film!

Különleges kabátok, kostümök, ruhák, blusok, aljak, legújabb szövetek, selymek, bársonyok, plüsheők, tulhalmozott raktár folytán minden elfogadható árért kiadásítottatnak. SPITZER, Bw-dul Regele Ferdinand 3. szám.

A váradszentmártoni iskola segélyezése

A váradszentmártoni prem. elemi iskola kiköltöztetett igazgatójától kapjuk az alábbi sorokat: Nem vagyok abban a helyzetben, hogy lapot járassak s így a „Nagyvárad” mult heti szerdai számában a váradszentmártoni iskola segélyezésére vonatkozó közleményhez elkéssetten bár, de kénytelen vagyok egy pár adattal járulni.

A Mária Terézia urbér behozatala után nemesi pusztai birtokra szerződés mellett telepített, de később az urbérhez hasonló bántásmód alá helyezett lakosság számára az 1598-ik évben a vármegyére zuduló török dúlások következtében elpusztult Peczesezentmártonban a Premontrei Rend 1784-ben a plebániát visszaállította, iskolát nyitott.

Az iskolaépület vagyis a „Kleinhaus” egy konyha és két szobából állott, amelynek egyike tanterem volt. A plebánia, melyet a nép ma is „Nagyház” név alatt ismer, nem a mai volt. A mult század első felében a Bihar megyében ismerj 25 nagy uradalom egyike a pecesezentmártoni inkább hitközség és nem a mai értelemben vett politikai község volt.

A politikai község a római kath. iskolát az 1894 ik évtől visszamenőleg nem segélyezte s mind egyik segélytetele, mely a községi közköltőbe sorzatosan föl lett véve, eredetileg nem a kegyurat terhelte.

A politikai község első ízben az ismétlő iskolára vett föl költségvetésébe évi 50 koronát, de ezt sem szívesen.

Ugyanis minden ismétlő tanuló után a szüle vagy iparos 1 forint 50 krajcárt fizetett, de ha ezt mindegyik megfizette volna is, a szükségletet nem fedezte.

Ez okból a községi képviselőtestületet kértem egy általános összeg fölvétele végett, de erről halálani sem akart.

Felbevezés folytán a Vármegye Törvényhatósága a kérelemnek helyt adott ugyan, de a község végre nem hajtotta. Miért is. Biharvármegye Törvényhatósága mivel a 401/1893. sz. közgyűlési rendelkezésének a községi képviselőtestület eleget nem tett s így ellentétbe helyezte magát egy jogerős határozattal, ez ügyben elvesztette autonóm intézkedési jogát (s kissé Elek központi főszolgabíró urat bízta meg az ismétlő iskola díjazásának megköltésére nézve.)

Az 1832-iki Canonica Vizitativ szerint a Comunitas ad a „Cantornak” 3-öt fát és 3 köböl szemes tengerit. Ez alapon ma is élők tanúsága szerint minden ház adott egy kis szekér fát és fél véka tengerit. De amidőn a községben más vallásúak is házigazdák lettek, ez illetményt megtagadva Bihar megye Alispánjának 2736/94 sz. alatt kelt határozatából annak hangsúlyozása mellett, hogy sem a szabadelvű felfogással sem a fennálló gyakorlattal össze nem egyezhető, hogy más vallású a római kath. kántornak mint ilyennek járandóságához hozzájárulni köteles legyen: a Canonica Visitationban jelzett járandóság eredeti hatályaiba visszahelyezve, a község közköltőjébe vételt föl.

Az 1893-iki évi javadalmi jegyzőkönyv szerint minden iskolás gyermek után iskolafűtés címén 50 krajcár szedhető. De midőn a Premontrei Rend az 1806-iki évben új épületet emelt nagy tanteremmel kérelmemre a községi képviselőtestület a fűtési költségeket elvállalta, mert „a népoktalást nem hátráltatni de előmozdítani hivatásának tartja.”

Amidőn a szegényebb szülő válláról a terhet levéve, az erő átvitel folytán a jobban bíró község a terheket a közköltőbe felvette ezáltal a lakosság nem károsodott miután a Premontrei birtok legalább is 25 százalékka járult a köztelkekhez, holott a felsorolt illetmények egésze eredetileg a közlakosságot illette volna.

Ami pedig a külsőséget vagyis a tanítói földet illeti, ez az 1853-ik évi március 2-án kelt legfelsőbb nyílt parancs értelmében Bihar megye polgári törvényszékének 1864-évi június 8-án tartott ülésén jóváhagyott Urbéri Egyezség szerint is az iskolafentartó kegyur, a Premontrei Rend adománya.

Pfeiffer József.

Újabb tömeges tisztviselő elbocsájtás a városnál

A kormány, mint ismeretes, a Consiliul Dirigentnek azt az intézkedését, hogy a költségvetési év áprilistól áprilisig terjed, megszüntette s helyreállította a költségvetésnek januártól januárig való érvényét. Ez az év már ennek alapján került a költségvetésbe s a jövő évi büdzsé elkészítése már aktuálissá vált. Igaz ugyan, hogy a törvény 3 havi pótutalványozási jogot ad a városnak a költségvetési év letelte után, de a tárgyalások ebben az időben szoktak megkezdődni, mert a költségvetés létrejövetele, jóváhagyása sok időt vesz igénybe s amíg az jóváhagyva nincs, addig csak a régi keretek közt mozoghat a kiutalás.

Megkérdeztük Benedek Aladár pénzügyi tanácsost a költségvetés előmunkálatairól. A következőket mondotta:

— A költségvetés előmunkálatait megkezdtem, de sok kérdés még nem jutott abba a stádiumba, hogy határozott összegeket lehessen beilleszteni a költségvetésbe, nincs tisztázva elsősorban az, hogy a közizagatás beépítése milyen keretek közt fog mozogni.

A külföldi kölcsönök kamatainak s törlesztési összegének a költségvetésbe való felvétele lesz a núvum.

mert addig a kormány nem engedte meg, hogy a külföldi kölcsönök törlesztését megkezdhesük. Jövőre már megkezdjük a törlesztéseket s e célra fedezetet jelölök ki. Az sincs még eldöntve illetékes he-

lyen, hogy hány tisztviselőt s alkalmazottat bocsát el a város. E tekintetben nagy számok forognak szóban, de azt hiszem, mérsékelt elbocsátások lesznek.

A taxák felemelése s a telekértékdadó bevezetése attól függ, hogy a büdzsében mennyi lesz a hiány.

Szücs Géza főszámvevő a következőket mondta e kérdésről:

— Benedek Aladár tanácsos fogja képviselni a költségvetést a tanácsban s a bizottságokban, tehát vele együtt állítjuk össze a költségelőirányzatot. Sok minden előfeltétele hiányzik még a költségvetésnek. Nincs eldöntve még, hogy hány tisztviselőt s alkalmazottat bocsát el a város.

Ugy hírlik, hogy a 150 alkalmazott elbocsátása van tervbevéve.

E tekintetben azonban semmi megállapodás nincs még.

A külföldi kölcsönök kamatainak s törlesztési összegének felvétele a költségvetésbe is tisztázandó kérdés. Ha megkezdjük a fizetést, fedezetet kell kijelölni e célra.

A taxák, adók felemelése csak az eredmény ismerete után állapítható meg. A város fejlődésére szükséges összegek jövőre sem maradnak ki a költségvetésből s e tekintetben a műszaki hivatal javaslatai lesznek az irányadók.

A városi tisztviselők újabb tömeges elbocsájtására vissza fogunk térni.

A nagyszalontai Kereskedők Köre újból megkezdte működését

Nagyszalonta, november 2. (Kiküldött munkatársunktól.) Nagyszalonta kereskedőtársadalmának szép ünnepe zajlott le tegnap. A 34 évvel ezelőtt megválasztott Kereskedők Köre, amely a háború megkezdése óta nem működik, most újraalakult és a klubhelyiség ünnepélyes felavatása után megkezdte működését. Azt a ténnyt, hogy a Kör újra megkezdte működését elsősorban a Kör nagytekinélyű elnökének Lakatos Gyula nagybirtokosnak és nagykereskedőnek lehet köszönni, de mulhatatlan érdemeket szerzett a Kör újraalakítása körül dr. Glück Áron ügyvéd, a Kör agilis titkára és a Kör több jelentékeny tagja.

Az ünnepélyes megnyitás vasárnap délután 6 órakor volt.

A Körnek a Központi szálloda épületében három szobából álló, szépen berendezett helyisége van. Könyvtára meglepően gazdag: több mint ezer kötet könyv áll rendelkezésükre.

Az ünnepélyen a nagyváradai Kereskedelmi Csarnokot dr. Popper Ákos, dr.

Fried János, Stern Béla, Czillér Imre és Fohn Dezső képviselték és ott volt az egész szalontai kereskedő és iparos társadalom.

Az ünnepélyt Lakatos Gyula elnök nyitotta meg. Vázolta a Kör multját és fontosságát és üdvözölte a nagyváradai vendégeket.

Dr. Popper Ákos a nagyváradai Kereskedelmi Csarnok nevében üdvözölte a Kört. Hangoztatta a kereskedői szervezetek fontosságát és felhívta a tagokat, egyuttal lépjenek be a nagyváradai Csarnokba is, amely tekintélyével és súlyával sokkal határozottabban tudja megvédeni a kereskedők érdekeit.

Kiss Károly az ipartestület alelnöke, a testület nevében sok sikert kíván a Kereskedői Kör működéséhez és biztosította a kereskedőket az iparosok szimpátiájáról.

Dr. Glück Áron, a Kör titkára ismertette azután annak multját. A Kör 1890 február 16-án alakult meg. Az első elnök Lévi József, az első titkár: Ehrlich Mihály volt.

A Kör sokat tevékenykedett a kereskedői érdekek előmozdításáért. A következő vezetőség Kornstein Herman el-

APOLLÓ MOZGÓ

1924 november 4 – 6-ig, kedd – szerda

A második feleség

Hatalmas társadalmi dráma 7 felvonásban.

A főszerepben:

P. Menichelli és Livio Pavanelli.

Gyönyörű felvételek Londonról.

KEPES ELEK

orvos: kötszerész, Sas-passzage 20. szám

Saját készítményű speciális kötszerek, női és férfi övszerek

Valódi BORSALINO KALAP ujdonságok 700 Lei HOLLOS-nál

nők és Róth Emil titkár. A Kör elérte, hogy a vasuti pályát helyreállították, második postát kaptak, Balogh Mihály akkori képviselővel a betegsegélyző anomáliát igyekeztek orvosolni és gazdagították a könyvtárat.

A háború alatt a Kör nem működött. Már 1923-ban kezdték az újratervezést, de annak munkálatai csak most fejeződtek be. Beszédét azzal fejezi be: hogy kéri a kereskedők és az egész szalonai társadalom támogatását.

Utána dr. Friedl János, a nagyvárad Csarnok titkára kellemes beszédben mondtotta el, mekkora szükség van a kereskedők egységes szervezkedésére.

Dr. Hadházy Kálmán a Gazdasági Takarékpénztár ügyésze Nagyszalonai mai gazdasági helyzetét mutatta be alapos és értékes tanulmányban. Rámutatott arra, hogy a szalonai hitelintézetek mai vagyona a békebeliek csak négy százalékát teszi ki. A bankok most teljesen nélkülözik a Banca Nationala és a többi állami hitelintézetek támogatását.

Ezután Niste Jakab birtokos bezárta az ülést, amelynek szép lefolyása dr. Glück titkár érdeme.

A szalonai Kereskedői Kör ezzel hivatalosan is megkezdte nagyfontosságú munkáját.

Udvardy

A Helikon egymásután mutatja be Várad művészeinek legjobb alkotásait a jól ismert szívesen fogadott mesterek sorát tarkiwa idegen művészek produktumaival, igen élénk, mozgalmassá művészi események színeivé válik. Udvardy megszokott módon, ismét később mutatja be képeinek gyűjteményes sorozatát, de bármily késő jönné, megjelenése mindig ünnepi esemény.

Büszke lehet Nagyvárad városa, hogy ilyen művésze van, büszke lehet arra, hogy itt él közöttünk, itt mutatja be lelkéből, egyéniségéből fakadó műalkotásait. Udvardy ideális művész, idealista a szónak legnemesebb, legemberibb, legigazibb jelentésében, akinek alkotó eleme, élettől napja a művészi produktivitás, aki lelkének teljes odaadásával szenteli magát az ecsetnek, a munkának, aki napokom át boldog a messiási tögyes erdői fái között, kopott hegyek csúcsain, álmódzó szemmel engedi át magát a rózsaszínű hajnal és az aranylila alkony csejében, derűs varázslatának, aznek lelkeben állandóan forrnak a problémák, az örök nagy problémák, minden művészi élet nagy Akarása a szín a forma, a művészi álmunk kifejezése után, a Szép után.

Mert Udvardy sonasem ugyanaz, képei nem képviselik soha azt a szemantik természetelábrázolást, amely legtöbb zör rányomja bélyegét sok művész munkáira. Udvardy folyton keres új színek, új vonalakat, új tónusok és formák után. S megelégetve látjuk, hogy Udvardy legutóbbi tárlata óta nagy fejlődésen ment keresztül. Mintha nem is egy, hanem sok-sok év telt volna már művészi pályájának előbbi állomása óta. Udvardy ecsejének leedülete, mind merészebb tónusai, kiválókép színeinek ujszerű megváltozása, a formakeresés mind expresszív modációi s a mellett egyéniségének legsajátosabb kiválósága: a színek harmonikus, zengő egységének tömörítése; mind mind újat és meglepőt hoz elénk. Alkótásának generális impressziója a színskála kontrasztos, fényteli fokai és mégis harmonikus, így egybeolvadása, leszűrt formái mind határozottabban determinálóak s ennek dacára is naturalisztikus, a stilizáltság egyetül a puhán egymásba folyó színtónusokkal. Udvardy rajong a természetért. Lelke érzékenyen rezonál a titokzatosan zengő természet gazdag megnyilvánulásaira. A magas hegyek ormainak kékeslila elvezető lankáit alkotja, a ragyogó délelőtti nap pazar színskálája, a fák lombjainak mélyen bólogató sárgasága, őszi erdők messzibevetése, az omádozó hegyoldalon egymás fölébe emelkedő kis házak vézna alakjai, a bizarr, fanasztikus összekeveredő fatörzsek sejtelmes kigyózkodása; mind, mind annak a néma hődelatnak adnak kifejezést, ami Udvardy lelkében a természet örök változatosság homáglama.

Képeit sorra venni nem kis leadat volna, hiszen mi-degyike egy külön élményt képvisel. A hatvanhárom alkotmány és kértaraj közül talán egy sincs, amely nem képviselne művészi értéket. Színdus pasztellje, egész sor kis képe mind egy-egy művészi produktum. Aranyosan villan fel az utolsó napsugár az estebevető hegyóriások fölgyei között, csendesen torlódoak a Zará partján a furcsa kis házikók; a beomlott szirttelő, a napos domboldal. A Bányahegy lábában meghúzódó kőtorny templom, a kis hegybevető házikók torai és az Udvardy egyéniségére annyira jellemző összevető fák bokrok, fatörzsek valami transzcendens vágyakozó hangulatot és ábrát-akarást lehelnek.

Nagyobb képein nyílnak meg különösen az a hatalmas haladás, amit tártatán intenzíve ben megragad. Az „Utolsó napsugarak” és az „Uicarszlet” megkapó kontrasztjai a színdus kétféle frisséget árasztó regge nek és a bányai, lankáit alkotóknak. A „Bányahegy” a patak partjától a hegyóriás lenntről tetejéig tökéletes rajz- és színskála. A „Házak az erdőben” remek felépítése Udvardy leleményes és kifogyhatatlan téma rákét dicseri. A „Két boglya” és a „Görbe fák” forró nagybányai délutánok megérteitése. A „Fák között sárga ház” megkapóan villan ki a szinte lakatlan erdőségekből. A „Kilátás a Guttnira” óriás dinenzioja rajza, s külön meglepe és virágzó színelvel. Az „Őszi nap” talán a legjellegzetesebb valamennyi közt, úgy mint az „Este a hegyek között” és venio nunc ad fortissimum, a „Fák és templom.” Ez a három biztos és diadalmas le-szűrdése mindazon művészi eredményeknek, ahova Udvardy fáradságot nem ismerő talentuma eljutott. Színpompá, vonal-, s ecsettechnika és kompozíció az utóbbiakban igazán mestéri kivitelűek és Udvardy művészetének mindig jelentős állomása maradnak.

Las! not least, azokat az erkölcsi eredményeket, amelyeket Udvardy produktált, bizonyára méltán fogja kísérni a várad i igaz művészi közönség igyekezte, hogy a festményekből minél többet megkapja megismerhesse. Birtok állíthatjuk, hogy Udvardy Ignác művészetének teljes kibontakozása Nagyváradnak még sok-sok gyönyörűséget és büszkeséget fog szerezni.

—ő. i.

Az Izraelita Nőegylet közgyűlése

Az Izr. Nőegylet vasárnap délután Schütz Albertné elnökle alatt népes közgyűlést tartott. A jelen voltak közül sikerült feljegyeznünk a következő neveit: Sonnenfeld Adolfiné, Schönfeld Lajosné, Radó Samuné, Weisz Gáborné, Zucker Miksáné, Arató Ferencné, Kun Gyuláné, Nussbaum Sámuelné, Huszárné, Lukács Gyuláné, Gerőné, Bleier Antálné, Lőrincz Mártonné, Perleszné, Leitner Lázárné, Dr. Várad Ferencné, Singer Endréné, Steiner Áronné, Áron Salamonné, Dr. Sarkadi Lajosné, Dr. Mihály Pálné, Dr. Kondrádné, Dr. Erdélyi Jenőné, Wallersteinné, Diósi Lajosné, Hartmann bóröndgyárosné, Darvas Imréné, Klein Adolfiné, Friedmann sörgyárosné, Lóvi Vilmosné, Moskovitz Miksáné.

A közgyűlés első tárgya az évi jelentés volt, mely rámutat arra, hogy 287.000 lei bevétel volt a nőegyletnek az 1923-ik évben, mely összegből havi segélyezésre 30.606, kiosztott tüzfára 26.618, az árvaház fenntartására 111.040, az agnók otthonára 91.654 leit, összesen tehát emberbaráti célra 259.918 leit fordított. 10.000 lei megmaradt, a többi adminisztrációs költség. Az egybegyűlték nagy figyelemmel hallgatták a részletes jelentést, majd a zárszámadásokat elfogadva köszönetet szavaztak Dr. Barna, Dr. Schill, Dr. Waldmann és Dr. Erzmán orvosoknak az árvák ingyenes kezeléséért, a két izr. hitközségnek az állandó erkölcsi támogatásért és az árvák ingyenes tanítása és könyvekkel való ellátásért, végül a sajtónak a készséggel nyújtott erkölcsi támogatásért. A téli program általános megbeszélése után elhatározta a közgyűlés, hogy november 16-án és december 25-én egy-egy tea délutánt rendeznek a Kereskedelmi Csarnokban.

* Gépen kötött gomblyukat készít Glükmann Kapucmus-utca 4. szám.
* Borsalino kalapok „Antica Casa” a legjobbakkal egyedül Lengyelinnél.

Az őszi és téli évad
kabál- és öllönyszövet
bélésárukat
újdonóságait valamint a legminimálisabb haszonnal kalkulálva, szí-
* ruan szabott árak mellett, meg-
lepo olcsón árulást a szolidasá-
ról elismert,
SZÉKELY
posztóáruháza
S. r. Avram I. (Kossuth-u.)
5.

Nagyságos Asszonyom!

Ha különleges nőidivatárura

selyem, csipke, szalag, bársony és nőruhadiszekre van szüksége, ugy azt kizárólag a

Szilágyi-cégnél

Bul. Regele Ferdinand
3 sz. szerezheti be.

Divatujdonóságok
naponta érkeznek.

Kabátra való selyemujdon- ságok nagy választékban

Eredeti **angol szövet**
különlegességeim
megérkeztek

melyből a legujabb divat szerint, szolid árban készítek legszebb kiviteli ruhákat. Pontos kiszolgálás.

CZITROM

uri szabó Str. Oltenia (volt Csengeri-utca) 1.

* Schostal és Hörtlein wieni kelengye, fehérnemű és Siegl-féle cernavásznak bekeményében Markovits József-nél Ciorogariu (Uri)-utca, Nyíri-házban, ki 44 év óta a helybeli piacon ismert, a legolcsóbban szerezhető be.

OLCSÓ CIPŐ-HÉT!

15% engedménnyel

Egyes párok valamint raktáron levő saját gyártmányu legujabb divatu női cipőket bocsájtom eladás alá, mig **WEISZ JENŐ** a készlet tart. Egyes párok minden elfogadható árban. Str. Nic. Jorga (Zöldfa utca)

Nagyatádi-Szabó István

A magyar Dunántúlon van a legtöbb latifundium és a legtöbb templom. Az Esterházyak százazetholdjai, a Széchenyek, Sigrayak holtkezi birtokai itt területnek évszázadok óta s kegyuri jogaik mellett istenes kötelességemelte a magyar Róma tornyait és a falvak égbenyuló keresztjeit, mert a Dunántúlra nem csapott át a protestantizmus eszmévilága. Katolikus maradt, jámbor és engedelmes és Nagyatádi Szabót ez a Dunántúl adta a magyar történelemnek.

A Dunántúl termelte ki a magyar paraszt vezért és formáltá a maga képe, nem Dózsa unokáinak, fékevesztett forradalmárnak. Parasztinak és politikuskának, óvatosnak, az urak dolgát sunyin nézőnek, megrágott beszédűnek. Szabó István már egy tájból evett cseresznyét az urakkal, de mindvégig különvalónak maradt, aki félszemmel tovább lát a lakomázóknál. Így történhetett meg, hogy 1918 óta, amikor a forradalom a bársonyszékbe emelte az erdősokonyai parasztot, alig hült ki a bársony a kommun és a Friedrich kormány rövid ideje múltát alatta.

A paraszt, a népi sajátosság leghebbebb, legkonzekvensebb megőrzője, általános hiedelem szerint. Csak az új emberlátás fedezi fel, hogy a föld népe lelki mentalitásában alig mutat fel különbözőséget, boruljon a magyar róna napsütése, a provanszi lankák illatfelhője, a skót hegyek árnyéka vagy az orosz puszták szürke levegője rája. A paraszt élete a rög, amit feltör és verejtékével áztat. Nincs más ambíciója, mint a föld, nem politizálni akar, csak néhány láncnyi területet, amely esztendőnként kihozza az áldott életet. A földért él és a földért meg is hal ha kell, a földéhsége, a kapzsisága is, héroszi tulajdonsága és jellembeli gyöngesége egyként a föld akarástól fakad. Nagyatádi Szabót a forradalmi minisztert, majd Bethlen barátját a magyar paraszt földéhsége vetette felszínre. Zsellérek, napzsámok alkották kezdetben táborát, földnélküli Jánosok, akik közül származott, akikkel együtt járt részes aralóként a grófi uradalmakat.

Született intelligenciája vitte fel a magyar karrier legmagasabb lépcsőjéig, volt idő, amikor Magyarországon Szabó István inagaurált politikát és a kormányhatalom az ő belátásától függött. Talán Magyarország szomorú helyzete, a nagy széthullás kotta magával, hogy Szabó István nem akarta eredeti programját végrehajtásával komplikálni hatalmának tetőpontján országga helyzetét. A látszat elteme szolt és arra vallott, hogy az Erdősokonyáról elindult paraszt hűtelen lett egykori parasztársaihoz. Ellenségei csakhamar felülmúlták barátai számát és két esztendővel ezelőtt hatalmas hajszá indult meg ellene. Azzal vádolta meg a saját titkária, hogy milliárdokat panamáztott és ma sincs tisztázva, hogy ezt a paraszt kolosszust megszédítette-e a konjunkturák nagy lehetősége. Vannak verziók, amelyek szerint szegény ember maradt, legfeljebb pár hold földecskeje szaporodott egy-kétszáz holdal. De Szabó István miniszter korában is a legprimitívebb életet folytatta, neki valóban alkalma volt fizetéséből csinos vagyon megtakarítani a nélkül, hogy be kellett volna szennyeznie lelkiismeretét.

Esküdt még nem tudta bebizonyítani gyanúsításait, amelyek egy bajbakerült feketelelkű kalandor rágalmait is lehetnek. A halott paraszt miniszter alakját azonban a mai hatalmasságoknak már nincs okuk megvédelmezni. Szabó István, aki méltatlankodva vonult el pár héttel ezelőtt a porzó magyar porondról, csak az igazság páncélvértjét viselhette halálában. Még mielőtt ott hagyta volna a hat év alatt kikönyökölt bársonyszéket, Nagyatádi-Szabó rojtos könyökével visszalordult, hogy megmutassa a magyar paraszt öklét. Azt, amely kemény és félelmetes volt a somogyi néppgyűléseken és a forradalom viharában. De a bukott miniszter már nem a győztes tribun volt, pártját éltaktikázva az ellenfelei táborába játszott.

Az a parasztság, amely esztendőnkön keresztül hiába várta, hogy Szabó István eleget tegyen ígéretének, aligha vette komolyan Szabó István új kackiasságát. Törzskara, a gazdag parasztság, az az új réteg, amely ma vagyon és presztizst képvisel Magyarországon s amely az agrárországon a legdrágábbá teszi a megélhetést, valószínű, hogy hátréjé maradt. De ez a parasztság, a kisgazda társadalom, mely fényesen érzi magát az általa miniszter korában megteremtett helyzetben, aligha fogott volna kedvvel egy olyan ellenzéki politikához, amely a kormány részéről paraszt ellenes tempót diktált volna.

Nagyatádi Szabó az arálomunkás valahol elítésvetette a taktikát. Kiparasztság helyett egy gögös, tultengő parasztfeudalizmust teremtett, amelynek az étvágya elnyelte volna őt is. Akkor halt meg, amikor még nem esett át a család minden fázisán.

(bl.)

Az ortodox klerus tiltakozása

Az ortodox gör. kel. papság Bukarestben igen látogatott gyűlést tartott, amelyen dr. Ciuhadu, az erdélyi „Andrei Saguna” egyet elnöke is résztvett. Két kérdés volt a napirenden: a konkordátum és a gör. kel. papság nehéz anyagi helyzete.

A konkordátum ügyében a papság azzal vádolja a kormányt, hogy a kormány suba alatt köti meg a konkordátumot a Vatikánnal és éjszakai ülésen akarja megszavaztatni a parlamenttel. Elhatározták, hogy „Románia Lelkeszeinek Egyesületét” felhívja, hogy a papságot politikai akcióra tömörítve a konkordátum ellen, amelyet soha elismerni nem fog és az első alkalommal meg fog semmisíteni.

Ezután Popescu Teodor előadásában a lelkeszi fizetésekkel foglalkoztak. A gör. kel. papság javadalmazását rosszabbnak tartja, mint a kisebbségi papokét. Vannak portások, akiknek több a fizetése. Felhívja a lelkeszi kart, a gyűlést, hogy a legenergiusabban követelje, hogy a papság legalább olyan fizetést kapjon, mint a tanítói kar.

A magunk részéről természetesen jogosnak tartjuk, hogy a gör. kel. lelkeszek megfelelő javadalmazást kapjanak, de kérjük őket, hogy a kisebbségi papok fizetését ne tartsák zsinór-mértéknek, mert a kisebbségi lelkeszek jórésze a legnehezebb anyagi küzdelmek között vergődik.

Egy szinpadai elszólás következményei

Kinos feltűnést keltett a Tatárjárás pénteki előadásán egyik szereplő színésznek, M a r t i n e k I s t v á n n a k egy elszólása, amit Martinek kétségkívül akaratlanul követett el.

A szindarab egyik jelenetében arról van szó, hogy a gyakorlatzó katonaság paraszt falvakon vonul keresztül. Martinek az erdélyi magyar szinpadokon használatos paraszt falvak helyett olyan jelzőt használt a szinpadról, amit a román nyelvű lakosság magára nézve sértőnek találhat.

Abban a pillanatban, amikor a végzetes szó belehangzott a nézőtérbe, Martinek már észbekapott, de megdöbbenően álltak meg egy pillanatra partnerei is. A szót visszazsívni sajnos nem lehetett s az előadás érthetően dep-rimált hangulatban tovább folyt.

Előadás után Martinekkel alig lehetett beszélni, annyira megviselte, hogy csakis pszichopatológusnak magyarázható bakijevésével érzékenységeket sértett meg. Az incidens következtében nyomban megindult Martinek ellen a hivatalos vizsgálat, aminek eredményeként a sziguranca ma hétfőn délelőtti tudatta Martinekkel, hogy Romániát szonnal el kell hagynia.

Martinek leverlen vette tudomásul a kitasító határozatot s délután el is utazott Nagyváradról. Mi a magunk részéről a legélesebben itéljük el Martinekét, ha meg nem lennénk győződve arról, hogy csakis egy peches elszólás esete forgott fenn a pénteki előadáson. Nem szabad feledni, hogy a Tatárjárás eredeti, még 1914 előtti írt szövegkönyvében az akkori általános szóhasználat szerint nem is provokáló módon foglalt helyet az ominózus szó. A színész a szerepet néhány tucat-szor játszotta Magyarországon. Beszajkolta azt a szöveget, amit az erdélyi szinpadokon telje-

sen megváltoztattak s hiába próbálta át a nagyváradi szinpadon a megváltoztatott szöveggel szerepét, a játék transzában, amihez egy kevés szórakozottság is járulhatott, öntudatlanul kiszaladt száján a kellemetlen kifejezés.

Ugy haljuk, hogy Martinek István tegnapi kiutasítása után budapesti lapokban fog közléteni egy elégtételfeladó nyilatkozatot. Ez által is dokumentálni akarja azt, hogy olyan területen, ahol erre már semmi pressió nem szoríthatja csupan férfias kötelességérzettel hajtva engeszteli meg azokat, akiket akaratlan-kívül esetleg megbántott volna.

A Gojdu-liceum tanárai súlyos vádaknak emeltek felettes hatóságai ellen

Néhány nappal ezelőtt a közoktatásügyi miniszteriumban küldöttségben megjelent négy nagyváradi tanár: Popa Aurél, Mavrodii A., Campeanu A. és Potcas dr., akiket a Gojdu-liceum tanári kara bízott meg ezzel a küldöttség járással. A négytagú küldöttség a miniszternek egy memorandamot nyújtott át, melyet a Gojdu-liceum 15 tanára irt alá. E memorandumban a tanárok súlyos vétségeket, visszaéléseket és törvénytelenéseket sorolnak fel, aminek elkövetői állítólag Pop János, a Gojdu-liceum igazgatója, Feutu Gábor helyettes tanár és Gocan Simon, nagyváradi tankerületi főigazgató.

Gocan Simon tankerületi főigazgató az ügygel kapcsolatosan a következőket mondotta:

— Nekem a vádapról semmi tudomásom sincs. Az Universulból értesültem én is először és azonnal megkértem magam ellen a fegyelmi eljárás megindítását. Az Universulnak pedig szintén megírtam ugyanezt.

— Egyebet a legnagyobb sajnálatomra nem mondhatok, annál is inkább, mert csak szombaton tértem vissza inspekciós utamról Nagybanjáról és Felsőbanjáról. A vizsgálat fogja megállapítani, valók-e a felsorakoztatott vádak?

Pop János, a liceum igazgatója kijelentette, hogy teljesen azonosítja magát Gocan Simon főigazgató álláspontjával, amelyet az Estilap munkatársa előtt kifejtett.

Megkérdeztük ebben az ügyben Popa Aurél dr. tanárt, aki a következőket mondotta:

— Mi tizenötön aláírtuk a miniszterhez intézett beadványt s azért egyetemlegesen felelősek is vagyunk. Teutut már azóta fel is függesztette a miniszter s kizárta az ország összes iskolából, dr. Gocan főigazgató pedig megkapta a vonatkozó rendeletet, amelyet szemünk láttára elküldtek neki. Meg kell várnunk Gocan dr nyilatkozatát s akkor válaszolunk rá.

— Nekünk valamennyiünknek érdeke a tanügy megújítása s mi igazolni is tudjuk vádjainkat. Azonnal részletezzük ezeket, mihielyt a vádlottak nyilatkoztak. Egyelőre látnunk kell az ellenfél érveit s magatartását. Felelősségünk tudatában vagyunk s ezért nyugodtan várjuk a fejleményeket.

Esernyők

legolcsóbbak a

HÓFEHÉRKE

ERNYŐOSZTÁLYÁBAN

Piața Unirii

A Fekete Sas épületében. Javításokat áthúzásokat Olcsón eszközölünk.

„Hófehérke”

áruházban Sas-palota

Piața Unirii (Szt. László-tér)

10 napig rendkívül

olcsó harisnya vásár

170 Leies női flor harisnya 65—85 Leiért

250 Leies férfi flor harisnya 100 Leiért

130 Leies férfi flor sokni 68 Leiért

Vihar az élesdi képviselő beszéde körül

A kamara szombat esti gyűlésén Banescu, az élesdi kerület liberális képviselője tartott nagy beszédet. Bevezetéseken utalt arra az időre, amikor a parlament az objektív tárgyalás színhelye volt. Az erőszakoskodások és a szenvedélyek kívül maradtak a parlament kapuján. Meghatottan szólal fel először a nemzet választott képviselői előtt. (Nagy zaj az ellenzéken.)

Felkiáltások: Urnatolvaj. Ön ellopja a szavazatokat.

Madgearu parasztpárti: Láttam Banu miniszter táviratát, amelyben a választáskor kijelentette, hogy Élesden Raducanu parasztpárti jelöltet választották meg és másnap mégis Banescu lett a képviselő. (Nagy zaj a többségen.) Felkiáltások: Ez nem igaz!

Banescu: Mikor Madgearu Erdélybe jött, pénzzel korumpálta a választásokat.

Felkiáltások a többségen: Gyafázat! (Nagy zaj az ellenzéken)

Felkiáltások az ellenzéken: Ez mindennek a teteje. Ön lopja el az urnákat, tudja mindenki. Bizonyítéknak vannak. (Percekig tartó viharos zaj.)

Banescu: Miért haragszanak? Elmondom a "örönelmi igazságot". (Nagy zaj az ellenzéken.) Banescu ezután törzselmi visszapillantást vet a román nép küzdőmeire. Vázolja a pártok magatartását kéri az ellenzéket, hogy jöjjen segítségül az ország tápraállításának munkájában, amelyet a jelenlegi kormány megvalósít. Dicséri Bratianu Vintila működését, aki a költségvetést egyensúlyba hozta. A szónok ezután sikra száll a tisztviselők fizetése érdekében. Kéri a kormányt, ne engedje, hogy a bírák tekintélye lesüljedjen, hanem mindenütt a törvény uralma domináljon. Majd részletesen beszél az ország erkölcsi helyreállításáról. Dicsérlettel emlékezik meg arról a bátorságról, amellyel a miniszterelnök az erkölcsi purifikáció ügyét szolgálja.

Két napos világítás a temetőekben

Az újságok hiába írták, hogy a halottak napját a róm. kath. kalendárium az idén harmadikára tette, mert vasárnapra esik másodika, tehát annak előestélyén, vasárnap van a sírok kivilágításának ideje, a közönség egyrésze vagy nem tudta, vagy nem hitte, vagy csökönnyös ragaszkodásból már szombaton felvirágozta és kivilágította sírjait. A halottak napja kizárólagosan katolikus ünnep és a protestánsokra nem vonatkozik a világítás sem, azonban mióta a szép, kegyelmes emlékezés szokássá vált, a protestánsok éppen annak szépsége és lelki mélysége miatt szintén átvették és ragaszkodnak hozzá, mint tradícióhoz. A falvakban, sőt Kolozsváron is szombaton tartották a világítást.

A nagyváradai róm. kath. templomokban a lelkészek is kihirdették, hogy vasárnap lesz a világítás ideje. A sírok zömét tehát ezen a napon világították.

Az olaszai temetőkert nagy kereszttel előtt százszámra égették gyertyáikat azok, akiknek halottaik nincsenek itt és a megváltó előtt mondták el imáikat. Ha nem is volt oly gazdag és fényes az ideai kivilágítás, mint eddig, de alig maradt sír virágoztatlanul. A világítást megnehezítette az esti szél és a több ízben csepergő eső.

A Szigligeti Társaság felvirágozta és kivilágította Szigligeti szobrát és Iványi Ödön sírját s elhelyezte gyertyáját a virágait a Lovassy Andor sírján is.

Megemlítendőre érdemes, hogy sokan dobtak el mentükben egy szál virágot Iványi Ödön s Lovassy Ödön sírjára, e két kiváló újságíró hantja fölé, akiknek emléke mint a tiszta lelkiismeret lebeg sírjaik fölött.

A szombati asztaltársaság megbízásából Stoll Béla világított Ember Géza és Nagy Ferenc sírja fölött s ugyancsak ő helyezett gyertyákat néhány negyvennyolcas hős elhagyott sírja fölé.

Somogyi Károly, Krémer Jenő színgazgatók, Hunyady József, Vank István és Misogáné Faludi Irén színészek sírjához Gróf László színgazgató vezetése alatt vonult ki a színház művészcsapata a kegyelet virágaival.

A káptalan és az apácarendek tagjainak sírjai virágosak, fényesek és a sírok körül álló apácák kezében pereg az olvasó.

A Rulikovszky-temető első sírjára, Rulikovszky Kázmér szabadsághős hantja fölé hullanak a virágok, amit az arra járók dobálnak át a rácson. A síron gyertyák égnek, a hála és rajongás örök lángjai. Sokan megállnak Rimler Károly virágokkal borított sírja mellett. A katonatemetők sötétek, éretük messzi otthonukban ég a gyertya a Krisztus-szobrok alatt és folyik a könny az elhagyott árvák, feleségek szomorú szívén át...

Vasárnap délután négy órakor volt a nemrég elhunyt kiváló zongoraművésznek: Fischer Ervinnek sírköszöntése. Nagy közönség állotta körül a sírlelkét. Az özvegyen, gyermekei és hozzátartozói közül tisztelői, barátai, volt tanítványai nagy számban vettek részt a mélyen megható gyászünnepségen. Bánás László római katolikus lelkész, aki egyben az elhunytak jó barátja is volt, szép és mélyen megindító szavakkal búcsúztatta el a korán elhunyt művészt. A szép, de egyben egyszerű és harmonikus emlékkövet felszentelték és átadták a családnak.

Elvették a bihari egyházak iskola kertjét

Bihar, biharmegyei községben tegnap olyan agrártörtékedés történt, amely méltán gondolkodóba ejt. Nevezetesen megjelent a községben az agronomus és kijelentette, hogy az iskola-kertet elveszi a róm. katolikus és református iskoláktól.

Az agrártörvény végrehajtása során a törvénynek megfelelően a lelkészeknek 32, tanítóknak 8 templomfenntartásra 10 és a gazdasági iskola-kert céljaira, ahol a gyermekek gazdaságtant tanulhatnak 5 kat. hold földet kellett volna kiosztani. A törvényt azonban Gramma tanácsos nem tartotta be szövege szerint, mert a gazdasági iskola-kert céljaira a két felekezetnek csak 2 és fél holdat, összesen öt holdat adott abból a földterületből, amit a szétosztás céljára a kath. egyháztól kisajátítottak. Egy éven át a gazdasági kertben folyt a tanítás.

Most az új agronomus kiszállt a községbe, magához hívatta Kuki Zoltán ref. iskolaigazgatót és Jerzsák Árpád róm. kath. iskolaigazgatót s közölte velük, hogy egy újabb rendelet szerint — amelyet azonban nem mutatott fel —

felekezeti iskoláknak nem jár gazdasági kert

s így a múlt évről a két és fél hold, illetve öt hold gazdasági kert használatáért

fizessenek fejenként 1 métermázsza búzát, vagy kétféle lei haszonbért a pénzügyigazgatóságnak s a földet tovább nem használhatják, azt ezennel elveszem.

Népművelődés intenciói vezették az agrártörvény meghozóit, azt egyszerű miniszteri rendelet nem boríthatja fel. De különben is az egyházakhoz ezt a rendeletet nem küldötték meg és így azok az agronomus intézkedése ellen felebbezést jelentenek be. Értéketlenül teszi a dolgot még az, hogy más községekben s más felekezeti iskoláknál nem történt hasonló eljárás, az agronomus eddig csak Bihar községben vette el a gazdasági kertet, csak ott hivatkozott egy senki más által nem látott, nem hallott állítólagos miniszteri rendeletre. Abszurdum a dologban és érthetetlen még az, hogy bár az állam funkcionáriusa Gramma tanácsos adta oda a felekezeteknek az öt holdat úgy, mint a törvény rendelte, mégis most egy métermázsza buza haszonbért követelnek.

* **Vidéki tisztviselőnk és tisztviselői is élvezik a kedvezményes olcsóbb árakat Rimanóczy-utcan Kertész női divatszövet, posztó és vászonárak Reklámüzletében.**

* **Bőrkabát a legszebb, a legjobb Leichner szűcsnél Str. Ciorogariu (Urutca) 4. szám.**

Régi Szinkör udvarban a Heymann-kerthen

Bejárati a sárga lobogónál
Bulevardul Regele Ferdinand
(Rákóczi-út) 3.

Árjegyzék

figyelemmel olvasandó!

Kabát-kelme

angol szövetből, drap és szürke színekben
mtrje 170, 180, 189, és 200 L

Tenelhol costum-kelme

140 cm széles, tiszta gyapjú mtr
175, 180, 200, 240, 300 és 500 L

Telikabál szövetek

velour düftin és posztóból, barna, fekete, sötétzöld, tob, teg. és drap színekben
mtrje 330, 400, 570 L

Mosó-lanelek

nagyon szép színekben
mtr 60, 65, 70, 80, 90, L

Tenisz-lanelek

minden célra alkalmas
mtrje 30, 36 L

Mosó kartonok

szép mintákban, kitérően mosható mtr. 35, 40, 45 L

Kockás és csikos angol kelmék

aljakra nagyon alkalmas, szép színezéssel
mtr 330, 380, 400 L

Kockás kelmék

nagyon szép színekben mtr. 66 L

Plissé bársony

minden színben mtr. 125 L

Fekete és barna selyem

marocin prima minőségben 325 L

Ilona!

Jó minőségű pamutvászon minden célra alkalmas 80 cm. széles, reciam ár, mtr. 36 L

Erzsi!

Vastagszálu pamut vászon, munkások részére különösen ajánlhatom, 90 cm. széles mtr. 40 L

Boris!

Kitérő pamutvászon, ágyneműre valamint női fehérneműre használható, 85 cm. széles mtr. 56 L

Teréz!

Erős szálu creas-vászon ágyneműre különösen használható minősége elsőrangú, mtr. 62 L

Piroska!

Vékony szálu creas-vászon női és férfi ingekre alkalmas, ugyancsak női nadrágokra legjobban használható, mtr. 66 L

Alsó lepedővászon

150 cm. széles, minden háztartásba ajánlható, nagyon jó, tartós, mtr. 140 L

Barna Jenő

A Neue Freie Presse szenzációs értesülései Grozavescurol

A művészet vagyont jelentő kibontakozása mégis csak Amerika. A Neue Freie Presse mai száma érdekes cikket közöl Traian Grozavescu-ról, az immár világhírű román operacékesről. Bonci és Caruso utódjaként említi és fájdalmasan jegyzi fel, hogy Bécsből miként hódítja el ezt a kivételes művészt az Újvilág mindent letipró vagyonai fölénye. Amerika már kivette a hálóját Grozavescu s most már a nagy operaházak versengenek érte. A legnagyobb ajánlatot a Manhattan és a Metropolitain opera tették Grozavescunak a kinek impresszáriója ujabban olyan irányba terelte a tárgyalásokat, hogy a művészt nem köti le egyetlen dalszínházhoz, hanem valamennyi operaházban vállal vendégfellépést s így a bostoni és washingtoni meghívásoknak is eleget fog tudni tenni. A Presse azt írja, hogy értesülése szerint Grozavescu havijövedelme már az első időkben el fogja érni a huszonötezer dollárt, ami csak tíz hónapra számítva negyemillió dollárt jelent.

Grozavescu november 17-én búcsúzik Nagyváradtól Amerikába való indulása előtt. Ezen a napon, este kilenc órakor tartja meg egyetlen önálló hangversenyét a Katholikus Körben.

Vásár a sárban

A közönség jogos panasza

A napi- és hetivásárnak egyik legfontosabb, leglátogatottabb része a baromfi-piac. Ezt a piacot tudvalevően a holdas-templom előtt a nagypiac jobb oldalába helyezték át, ahol nincs követés, nincs makadam, nincs cement, csak por és sár. A piac beosztását már annak idején sem tartottuk szerencsésnek és nem tudjuk ma sem megmagyarázni, hogy miért tért el a Szent László-terti piac azon a cementburkolaton, melyet állítólag teljes egészében átfekttek a nagypiac-terre s miért nem fér el most rajta ugyanaz a piac. Ehez magasabb mérnöki tudomány szükséges — mondja egy tréfás kedvű ur, bokaig lépve a baromfi-piac sárába. Talány, miért nem tette a baromfi-piacot a városi tanács a cement-burkolatra, ahol eddig volt és viszont miért tette a főrendező olyanokat a cementburkolatra, akik azon soha sem voltak.

Ma az uriaszonyok maguk vásárolnak és a baromfi-piacon kénytelenek agyontaposni a sarat, amely ma még csak a cipőt rongja, de ha jön a hideg, a meghűlésnek teszi ki a vékony cipők tulajdonosait. Miért nem lehet azokat az árakat rakni a piac jobb szárnyára, amelyeket a falusi vizáló csizmak keresnek fel csupán?

Tegnapelőtt kevés eső esett és mégis a tegnapi baromfi-piacon bokaig érő sárban fektődtek a csirkék, tyúkok és pislákoitak a mocskos libák, köztük tojástanót járt felhúzott szőnyrával, félcipővel Nagyvárad urtársadalmának számos asszonya. Ha a városi tanács tagjai látnák, vagy látni akarnák, tudnának segíteni ezen az állapoton. Vagy köveznék ki ezt a területet, vagy helyeznék a cementre a baromfi-piacot. Hely van rá, csak akarni kell. A kikövezés sem ártana arra a területre. De erre sincs pénz, mint sok mindenre, amire nem akarják, ellenben van járatlan utcák burkolására, világítására. Nem tart tőle a tanács, hogy ez az ellentét nagyon személt szur. Senki nem se jut eszébe, hogy ott, ahol a város közönsége naponta megfordul, legalább a hepehupás talajt egyengetse ki annyira, hogy ne kelljen uriaszonyoknak tőcsák között ugrálni, ahova a durva falusi csizmak nem egyszer beletaszalgják őket.

A tegnapi heti piac ismét áremelkedést mutat. A baromfi ára átlag tíz lejjel emelkedett a múlt hét óta.

— Csak szemre adom! — sípítja a liba-árus. Egy mérleg, ami eddig itt-ott található volt, ma már teljesen ismeretlen.

— Mit kilózik? Ötven lei egy kiló liba, ha már éppen akarja.

A tömegcikkiből a káposzta uralja a piacot. A vásárnál a szerencse dominál: egyik szekeren 100 drb 380 lei, a másikon ugyanolyan friss káposztafejeket 260-ban árulják százat. A gyűlölti való töröttnek 300 lei mázsája,

30—40 fej esik egy mázsára, de fele a leveleknek eldobható. Nagy utánjárás, ügyesség kell a vásárláshoz, mert arányos árról nem lehet beszélni. Szerencse vásár ez. Jellemző a város leromlott közgazdasági viszonyaira, hogy az ócska-sor kibővült jó két hosszú sorral. Már kereszbe is állítottak egy sort, ahol a leszegényedett emberek árúsiják, vagy árúsi-tatják portékáikat.

A baromfi drágulását nagyban elősegíti a baromfi-piac hallatlan rendezetlensége. Mivel a háziasszonyok nem mennek nyakig a sárba, inkább otthon a háziól-házra járó, a közvetítő kofától vásárolnak.

Felhívjuk erre az anomáliára a polgármester figyelmét.

A városi főorvos tiltakozik a vízdíjemelés ellen

A vízdíjemelés megmozgatta a város egészségügyi hatóságát is és dr. Comsia János tisztí főorvos tegnap tiltakozását jelentette be az emelés ellen.

A főorvos energikusan emeli fel szavát az ellen, hogy a vízdíjat emeljék. A vizet, mondja igen helyesen a főorvos, egészségügyi szempontból nem szabad emelni, mert az egészségügyi szempontból fontos és nélkülözhetetlen. A víz nagy szerepet játszik a lakosság háztartásában és egészségügyében, tehát semmi címen nem drághatód.

— Nagy Sándorral történt, hogy megállott Diogenes hordója előtt s megkérdezte tőle, hogy mit adhatna neki? Diogenes ezt válaszolta:

— Menj el hordóm elől s ne vedd el tőlem a világosságot, amit nem adhatok.

— A vizet nem szabad megdrágítani, fejezi be a főorvos protestálását. Találjanak ki más címet és állapot a szükséges jövedelem emelésére, de ne az emelést.

Kaptuk a következő sorokat:

A „Világ” 1924. okt. 26-iki számában: „Leprás-házak Romániában” cím alatt olvassom, hogy a román kormány — tekintettel a lepra járványának kelet felől való közeledtére — leprás-házak építését rendelte el. Erről az erdélyi sajtó bölcsen hallgat és csak így a külföld útján értesülünk, hogy benne vagyunk a veszély kellő közepében. Hogy enyhén fejezzem ki magamat: nem tudom alkalmas pillanatban lépett-e tehát a fórumra a vízügyi diktátor úr a fürdőszofták és angolklozerek díjainak felemelésére vonatkozó szerencsés len ötletével. A „Világ” öles betűkkel figyelmezteti Magyarországot és Budapest népét erre — a szomszédos Romániából Erdélyben keresztül igen könnyen behurcolható járványra — itt meg mosakodni sem lehet többé. Ha nem tévedek, van azonban a lepra kívül más olyan járvány is, amit már is cáfol a városi főorvos úr (a spanyolról van szó) — ergo ez is itt van. Mi a véleménye Főszervezőtő úrnak: aktuális-e a tisztálkodás korlátozása? Mert hisz ez oda vezet!

V. G.

Legjobb villanykörtel telefonkészülék és manometer raktáromról nagyban és kicsinyben. Telefon és villanyzerelés, minden fémpipari és esztétikai munkát, javításokat igen szolid áron vállal Rajz Andor elektromechanikus Szalárdi-utca 9.

A Takarékoság segély- és takarékszövetkezet értesíti t. tagjait, hogy üzleti helyiségét Szalárdi-utca 4. sz. alól a Ritók Zsigmond-u. 1. szám alá I. emelet helyezte át.

HÓCIPŐ és KALUCSNI
legjobb minőségben
REICHARD DEZSO
cégnél kapható.

ÚJ DONSA GOK

Lemondtak a jassi rendőrfőtitkárviselők

Bukarestből jelenti a Rador: A jassi-i rendőrprefektúra ma lefoglalta Cuza tanár Únirea című lapját, amely Zelea-Codreanu által elkövetett gyilkosságot dicsőíti. A jassi-i rendőrség egyben felszólítást intézkedett a csernovitzi és kisenevi rendőrségekhez, hogy Gheorghescu diákok akit a gyilkosságban való bűnrészséggel vádolnak, tartóztassák le.

Bukarestből jelenti a Rador: A törvényszék megsemmisítette az öreg Zelea-Codreanu letartóztatását. Erre az intézkedésre a jassi- rendőrség összes főtisztviselői benyújtották állásukról való lemondásukat.

HUBAY JENŐ IS LEJÖN V. Pollermann Aranka jubiláris hangversenyére.

A jubiláris hangversenynek egyik rendező hölgytagja a Mestertől értesítést kapott, hogy egykori tanítványának, V. Pollermann Arának november 8-iki jubiláris hangversenyén részt kíván venni. A jubileumi ünnepély programjára később visszatérünk.

* A király gróf Karácsonyi Jenőnél vadászik. Karácsonyi Jenő gróftól a király nemrég meghívta pelesi kastélyába, ahol főképp vadászati kérdésekről beszélgetett a király vendégeivel. A király megígérte, hogy legközelebb Karácsonyi gróf bánati vadászterületén fog vadászni. Gróf Karácsonyi Jenő felesége, pazonyi Elek Margit biharmegyei Elek Gusztáv leánya s így biharmegyei asszony lesz a király háziasszonya.

* A nagyváradi püspök névnapja. Tegnap ülte Bjelik Imre nagyváradi római katolikus püspök névnapját. A püspök névnapja alkalmából több ezer lei készpénzt s természetbeni szeretetadományokat juttatott egyháza szegényeinek, egyben pedig szerényen elhárított magától minden külső ünnepeltetést.

* Az új maximális árak. A polgármesteri hivatal értesülése szerint november 1-étől a következő maximális árak léptek életbe: Barna liszt kilója 7 lei, főzöliszt kilója 10 lei 50 bani, fehér liszt 14 lei. A kenyér ára ugyanennyi. Egy liter ténhet 7 lei. Egy kiló marhahús 25 deka csonttal 26 lei. Szopós borjúhús 30 lei. I. o. sertéshús 42 lei. II. o. sertéshús 40 lei. Olvasztott zsír 74 lei. A többi árak változatlanok.

* Magyar-horvát mérkőzés Budapesten. Budapestről jelentik: Nagy várakozással nézték a horvát futballisták budapesti szereplése elé. A horvátok kitűnő klasszist képviseltek. A mérkőzés 3:1 eredménnyel végződött a magyarok javára.

* Borzalmas tűzvész a tokiói császári palotában. Londonból jelentik: Tokióban a régi császári palotában tűz ütött ki, amely igen nagy kiterjedést öltött és a földrengés óta épült házak közül mintegy 700-at elpusztított. Közel 5000 ember ismét hajlék nélkül van. Sok ember életét veszítette.

* Nem cserélik ki a szódavizes üvegek fémcsavarjait. A minisztertanács rendelve kötelezővé tette a romániai szikvizgyárosok részére, hogy a szódavizes üvegek olomból és egyéb fémből készített csavarjait parafa és gummi alkatrészekkel cseréljék ki záros határidő alatt. A fémfejek leszerelését azzal az indoklással rendelték el, hogy azok higiéniaellenesek és ártalmasak. A szikvizgyárosok kijelentették, hogy nem lehet végrehajtani a rendeletet, mert a romániai ipar nem tudja előállítani a parafa és gummifejeket. A minisztertanács is belátta, hogy a rendelet végrehajtása lehetetlen s további intézkedésig engedélyezte a fémből készült szódavizes fejek használatát.

* Tisztviselőnk figyelmébe! Köpeny, kosztüm, szövet és bársonyruhák izléses kivitelben készülnek, kétszeri lefizetésre is. Sch wartz Jenő nőiszabó, str. Saguna, v. Kapucinus-utca 16. szám.

* Hol halt meg Tesedean lelkész. A Mihályfalván meghalt Tesedean Stefan g. katolikus lelkész halálának körülményeiről olyan verziók jelentek meg, hogy dr. Frentiu Valér g. kath. püspök megbízta Boca Mihály lelkész, puhatólja ki az elhalálozás körülményeit. Boca Mihály lelkész Palánkav Károly táblabíró és Panovits Leontin adatai s a helyszíni vizsgálat eredménye alapján megállapította, hogy Tesedean Stefan sem nem mérgezés, sem nem öngyilkosság folytán halt meg, hanem természetes halállal és nem nyilvános helyen, hanem magánháznál. Ezt Boca Mihály ur kérésére szívesen közöljük.

* Prihoda, a csodahegedűs november 13-án. Jegyek a Musicában.

* Ujabb sorsolás a Hegedűs Hirlap-iroda kölcsönkönyvtárában. A jövő hét szombatján lesz a Hegedűs Hirlap-iroda kölcsönkönyvtárának előfizetői között az újabb sorsolás. A három díj a következő: 1. Egy üveg pezsgő Robin-sec, a Robin Charles nagyváradi pezsgőgyárából. 2. Hat fénykép levelezőlapon Dajkovics-mütermében Sas-passzázs. 3. Egy pár női szép harisnya Stern Rezsóné áruházából, Avram Jancu (Kossuth)-utca. A sorsoláson a Hegedűs Hirlap-iroda kölcsönkönyvtárának előfizetői vesznek részt.

* Grozavescu koncertje november hó 17-én lesz a Katolikus Körben. Jegyeket csütörtöktől kezdve mindennap ki lehet váltani a Katolikus Kör pénztárhelyiségében délelőtt 10 órától 1 óráig.

* Párisba szökött egy budapesti bank husz éves pénztárnoka. Budapestről jelentik: A Magyar-Amerikai Bank egyik fiókjának volt pénztárnoka, Weisz László husz éves fiatalember, jómódu szülők gyermeke. Weisz László többszáz milliót elcsikkasztott és Párisba szökött. Allitól tanácszenvedélye csábította Párisba s az a nagy lár, ami most Budapesten az embereket Páris után elfogta. Levelet hagyott hátra, amelyben romlásával barátait vádolja.

* Dinamókezelő-tanfolyam. A dinamó-gépkezelő tanfolyamra beiratkoztak szíveskedjenek szerdán este fél hétkor pontosan megjelenni a fa- és fémipari szakiskola Str. Nicolae Zsiga és Str. Coritilior (Pereces-u.) sarkán lévő tanpületében.

* A munkásszínház legközelebbi előadásán Wedekindnek „Tavaszi ébredése” című három felvonásos drámája kerül színre. Jegyeket a Munkás Otthonban lehet váltani.

* A kereskedelmi alkalmazottak és magántisztviselők folyó hó 9-én, vasárnap délelőtt taggyűlést tartanak a Közműves Otthonban. Napirend: a záróra erőlyes rendezése és egy bálnendező vigalmi bizottság kiküldése.

* HORTHYNÉ CSIGHY ELLA koncertének aária- és dalestélye a Kath. Körben november 12-én Fischer Margit zongoraművész nő közreműködésével. Jegyek a Musicában.

* November 9-ike a hadiárva-ház nagy hangversenye. A hadiárva-ház bizottsága erősen készül az agilis elnök, dr. Ille Andorné urnő vezetésével a november 9-iki hangversenyyel egybekötött táncmulatságra. A hangverseny páratlan művészi értékeket nyújt a közönségnek, amely így a jótékony célt is támogathatja. A műsort legközelebb közöljük.

* A Színházi Ujság legújabb megjelent száma hosszabb cikkeknél foglalkozik a művészet halottaival, cimlapján pedig Nagy Bertának, a váradi színház új szendejének arcképét hozza. A lap minden tőzsdében kapható.

* Leipzigől ismét érkezett nagymennyiségű szörmeáru Leichner szücs Str. Ciorogariu (Uri-utca) 4. szám.

* „KEGYELET” a Sas alatt.

A Nagyváradi és Biharmegyei vadász-társaság elnöksége fűhívja összes tagjait, hogy a november 16-án délelőtt 11 órakor a Varmegyei-házban tartandó közgyűlésen megjelenni szíveskedjenek, s egyszersmind tudomására adja, hogy csak azok tekinthetők magukat tagoknak, kik az ideai tagsági díjat a gyűlést megelőző napig bezárólag kifogják egyenlíteni. Napirend: 1. Elnök és pénztárnok választása. 2. Tagok kizárására vonatkozó intézőbizottság megvitatása. 3. Körvezetéseinek rendezése. 4. Kimélendő területek megjelölése. 5. Esetleges indítványok. Oradea-Mare, 1924 November 1. Ciortin elnök.

* V. Pollermann Aranka jubiláris hangversenye nov. 8-án. Jegyek a Musicában.

* Purgó — eredeti dobozban — az egyedüli biztos hashajtó.

* Adakozás. Az izr. nőegylet leányárházának adakoztak: Deutsch Pál és fia futáiroda Rednik Gábor elhunyt alkalmából koszorúmegváltás címén 250 lelt, U. L. 100 lelt, Winter Károlyné férje halála évfordulóján 200 lelt, Lázár Elza és társai színelőadás jövedelméből 100 lelt. Természetbeni adományokat küldtek: dr. Steiner Ervinné, dr. Rácz Ödönné, dr. Kovács Gyuláné, Altmann nővérek, Lichtmann Miksáné, Lefkovits Lajos, Hermann Ottóné. Az összes adományokat hálásan köszöni az Elnökség.

A Népkyrha céljaira adakoztak: Szohodol Erdőpár r.-t. egy fél vagon tüzfát, Ullmann Arthurné 200 lelt, Deutsch Pál és fia futáiroda 250 lelt, dr. M. L.-né 100 lelt. Mindezen adományokat hálásan köszöni az elnökség.

* Ki árusít gyermek, fiu és leánycipőt? Csak a „Fecske” áruház Zsigmond és Adler Str. Nic. Jorga (Zöldfa) 8. sz.

Egy ujságírósztrájk epilógusa

Igen érdekes választott bírósági ítélet fekszik előttünk. A kolozsvári ujságírók sztrájkja alkalmával Ötvös Béla a Keleti Ujságnál ujságíró munkát végzett. Emiatt őt az ujságíró szervezet sztrájk töröknek bélyegezte és tiltakozott az ellen, hogy a K. U.-nál — amelynek nagyváradi tudósítója — tovább dolgozzék. A K. U. kiadótulajdonosa a kollektív szerződés értelmében választott bíróság elé vitte a kérdést. A választott bíróság tagjai voltak: dr. Fischer József ügyvéd, dr. Hatiegan Emil egy. tanár és dr. Kertész Jenő ügyvéd. A választott bíróság ítélete így szól:

A választott bíróság megállapítja, hogy Ötvös Béla a szervezetbe szabályszerűen felvéve nem volt, ennélfogva abból kizárható sem volt, következésképpen a kollektív szerződés vonatkozó intézkedése alapján nem kérheti az Ujságírószervezet, hogy Ötvös Bélának mint a szervezetből kizárt ujságírónak alkalmazása mellőztessék. A választott bíróság rosszallását fejezi ki Ötvös Béla azon magatartása miatt, hogy a „Keleti Ujság” munkásainak munkabeszüntésekor a központi szerkesztőségbe bejött és itt eddigi alkalmaztatásának körén túlnőni munkát vállalt. Mindazonáltal a választott bíróság nem tartja Ötvös Bélát a közéleti tisztesség szempontjából oly mértékben elítélendőnek, hogy emiatt a vele való együttműködés az Ujságírószervezet és a „Keleti Ujság” kiadója között 1924. évi július 16-án létrejött pótmegállapodás alapján megtagadható volna. tekintve, hogy az Ujságírószervezetbe hosszabb időn át történt fel nem vétele, a kiadótól kenyérkeresete elvesztésének terhe mellett kapott rendelet és az eset többi körülményei, különösen nehéz családi helyzete, továbbá az a körülmény, hogy hosszabb időn át éppen az oradea-marei helyi ujságírószervezettel való konfliktusa miatt kenyérkereset nélkül volt, olyan nyomatékos enyhítő körülményeknek tekintendők, amelyek mérlegelése mellett megállapítható, hogy nem a közéleti tisztesség hiánya, vagy más erkölcsi defektus voltak a munka felvételénél indító okai. Ezért a választott bíróság ítéletileg kimondja, hogy ha Ötvös Béla az Ujságírók Szervezetétől írásban bocsánatot kér és ezzel is dokumentálja,

hogy az ujságírói tisztesség ellen vétenti szándéka nem volt, ez esetben a „Keleti Ujság” kiadójának létszámfelüli, nem hivatalos (szervezetben kívüli) ujságíróként Ötvös Bélát alkalmazni jogában van.

Az ítélet folyamán Ötvös Béla levelet írt az Ujságírók szervezetének, amelyben kijelenti, hogy az ujságírói tisztesség ellen vétenti nem akart és teljes komolysággal és átértéssel bocsánatot kér.

TOZSDE

Bukarest, november 3. Zárlat: Dvizák: Páris 942, London 808, Newyork 179, Soma 781, Zürich 34 fél Bécs 25 egy-negyed, Prága 536.

Zürich, november 3. Zárlat: Berlin 10 0-a 124, Amsterdam 205 fél, Newyork 519 egy-n., London 2359, Páris 2730, Milánó 2265, Prága 1550, Budapest 0.0068 Belgrad 755, Varsó 100, Bukarest 290, Bécs 0.0073 egy-n.

Budapest, november 3. A hétfői értékpapírpiacl zárata: Angol-Magy 47, Hazai b. 123, Magy. H. 425, Leszáml. 61, Olasz b. 20, Osztr. H. 163, Salgó 482, Ruma 121, Allamv. 466, Bosny. Agr. 53, Keresk. b. 1030, Belv. tak. 29, Egy. Bp. főv. 90, Pesti Hazai 2825, Borsod-Misk. 148, Beocsini 809, Köszén 2865, Urikányi 755, Globus 31, Ganz-D. 1015, Ganz-Vill. 1060, gyórfv. 65, Hoffer 105, Láng 82, Lipták 20, Rössemann 53, Schlick 44 fél, Schuller 36, Teudloff 57, Wörner 18, Osztr. légsz. 550.

Cukor 2215, Östermelő 182, Gummi 235, Georgia 322, Ocean 20, Olajpar 61500, Phöbus 65, Zagyvafálvalvi 10, Lignum 49, Malomsoky 6500, Neuschloss 25, Ofa 515, Rézbányai 80, Szlavonia 80, Naisici 2025, Zabolai 59, Tröszt 156.

Budapest, november 3. A hétfői terménytőzsde: Gabonapiac üzletellen. Tiszavidéki buza 455, rozs 407 fél—410, csövestengeri 165, takarmányárpa 410, tiszavidéki 390—400, ujjab 390 ezer korona.

MOZI

— Dorian-filmszínház. Tegnap volt a bemutatója a „Nép barátja” című impozáns Dorian slágerfilm. E kitűnően megrendezett történeti film főszerepét a Boleyn Anna” megszemélyesítője, a bájos Henny Porten alakítja, míg a férfi-főszerepeket a közönség kedvence Harry Liedtke játssza, ki mint a „Nép barátja” hódítja meg ismét a közönséget. Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek.

— Apolló mozgó. Tegnap, hétfőn egy nagyszabású társadalmi drámát, a „Második feleség”-et mutatja be, melyben az olaszok leghíresebb filmművésze: P. Menichelli, a legszebb, legbájosabb művész adja a főszerepet. Mellette Livio Pavanelli, ez a kitűnő színész adja a főszerepet. A filmet Arthur Pineró híres regénye nyomán csinálták, mely egy nagyon érdekes társadalmi problémát tárgyal. Vajon a bukkott nő, amikor a legistább szándékkal, minden vágyával azon van, hogy a multját végleg eltemesse s a házasság köteleivel óhajtja a szeretett férfi hitvese s ennek első házasságából származott leányának szerető második anyja lenni, vajon a társadalom befogadja-e kebelébe a nőt és vajon a leány istenfő szellemében nevelkedett lény és meghalt anyjának emléke szívében helyet ad-e a mostoha anyra iránti szeretetnek? Ez a problémát tárgyalja roppant érkékesítően e film, melyben Londonról felvett gyönyörű felvételek teszik változatossá ezt a kitűnően megrendezett filmet.

Csak vidéki urak

akik nagy ismeretségüket jövedelmező módon fel akarják használni, küldjék be címüket

Nagyjövedelem

jeligére Hegedűs Hirlap-irodába, Oradea-Mare.

A kuruzslás áldozata lett egy szalontai napszámos

Szabadlábra helyezik az emberöléssel vádolt Fohn Andort

Nagyszalonta, november 3. (Kiküldött munkatársunktól). Nagyszalonta lakosságát napok óta egy érdekes ügy foglalkoztatja. A csendőrség emberölés vádjával terhelten letartóztatta Fohn Andor szalontai szesz- és pálinka-kereskedőt és tegnap már be is szállították az ügyészségre. Az a vád ellene, hogy egy Jám bor János nevű napszámost olyan erővel dobott ki a kocsmájából, hogy az sérüléseibe belehalt.

Alapos adatokat szereztünk az ügyről. Szavahihető emberek beszélik el, hogy még október 13-án

Jám bor János napszámos teljesen részeg állapotban állított be Fohnéknak a Piac-téren levő kocsmájába.

Jám bor italt követelt, azonban a személyzet a részeg embernek nem akart több pálinkát adni. Jám bor erre nagy lármát csapott és megfenyegette a személyzetet is.

Fohn Andor ekkor megfogta Jám bor karját, az ajtóig vezette, kitétte az ajtón és azt becsukta mögötte. Fohn többet nem is törődött vele.

Valószínű, hogy a részeg ember a meredek lépcsőn megboltlott és leesett. Az esés következtében betörte az orrát. Pár percig ott feküdt a földön, de azután feltápázkodott és hazament.

Jönnek a kuruzslók...

A sebe egyáltalában nem volt súlyos. Előbb nem is törődött vele, de jöttek a szomszédok vénasszonyok és

a nyitott sebre friss lótrágyát ajánlottak.

Ezt is raktak a sebre, amely ennek dacára kezdett begyógyulni. Valószínű azonban, hogy a trágyából tetanus-bakterium került kúrálás közben a sebbe, mert több mint két héttel az eset után Jám boron a merevgörös jelei mutatkoztak és meghalt.

A boncolás

Az ügyészség elrendelte a boncolást és azt dr. Balaton Zoltán és dr. Füredi Iván orvosok meg is eitétték. Értesülésünk szerint a boncolás során kiderült, hogy Jám bor tetanus, merevgörösöt kapott. Ez volt a halál közvetlen oka.

Szó sem lehet tehát arról, hogy Jám bor János halálát Fohn Andor okozta volna. Jám bor annak a sötét babonának az áldozata lett, amely sajnós még most is él a nék között, kik az orvosok komoly tanácsai helyett lelkiismeretlen kuruzslókhoz fordul.

Nagyon helyes volna, ha a megyei legfőbb egészségügyi hatóságok éppen ebből a szomorú esetből kifolyólag a legszigorúbb rendszabályokat alkalmaznák és megbüntetnék a kuruzslókat.

Fohn Dezsőt ma hallgatja ki a vizsgálóbíró és a kihallgatás után dönt szabadlábrahelyezése ügyében.

Női kabátok és ruhák

elegáns kivitelben a legújanyosabban

Hevesi áruházában

Strada Nicolae Jorga — Zöldfa-utca.

Felmentették Dimitriu határrendőrfőnököt

Szombaton tartotta a törvényszék Szőlőssy tanácsa a visszaélésekkel vádolt Dimitrescu Mihály volt érmihályfalvai határrendőrfőnök büntetésének tárgyalását.

Feldmann Károly és a felesége, érmihályfalvai földbirtokosok rendes embernek ismerték Dimitriut.

Fürtös testvérek, akiket Dimitriu állítólag bántalmazott ingadozó, ellentmondó vallomást tettek.

A vádbeszéd után dr. Lazar Aurél mond védőbeszédet.

— Ez a bűnpör — mondja — különösen a románságnak kell, hogy bánatot okozzon és ezeknek a szomorú szímtomáknak el kell tűnniök végre a közéletből.

Ismereti Lázár dr. az akkori eseményeket. A történetekért a rendszert okolja, amelynek végre meg kell szűnnie. A bíróság felmentette a vád és következményei alól Dimitriu határrendőrségi főnököt bizonyítékok hiánya miatt. A feleség pedig felmenti azért, mert a zsarolás vétsége, amit igazoltnak lát, már elévült.

Az ítéletben az ügyész is megnyugodott és így az jogerőssé vált.

SPORT

Bihorui NAC 2:1

Váradai Törökvés — Szatmári Törökvés 2:1.

Tegnap a nagyváradi futballsport híveit óriási meglepetés érte. A Bihorul, amely az utóbbi időben nagy és szép fejlődést mutatott, megverte a bajnokság csapatát, a NAC-ot.

A mérkőzés a Rhédeyskerti pályán folyt le. A Bihorul lelkes csapatával szemben a NAC lanyhán, kedvetlenül játszott. A mérkőzés elején Kinigli gólt szerzett a NAC-nak, de ezután a Bihorul védelmén megtört minden NAC-támadás.

Guru handséből a bíró tizenegyesít itél és Klein megszerezte az első gólt.

Féldél 1:1.

A második féldélben Guru handsét itéli tizenegyesnek Vatioanu bíró és Klein megszerezte a győztes gólt.

A második mérkőzés a nagyváradi Törökvés és a szatmári Törökvés között játszódott le. Eredmény 2:1 a váradiai javára. A mérkőzést Balogh bíró vezette.

Dacára a tegnapi esős időnek, mégis szép játékot produkált az Amateur és Kinizsi 1:1 (1:0.) Kinizsi kombinált és Amateur kombinált 1:1 (0:0.) Bíró: Eliás (Makkabea.)

* Aszódinál Sas-palota tea-rum literje 30 lei, új termései teák és kávék érkeztek.

SZEPSEGBÍRÓ

okmányosan elítélhető, archaizmusokat, szepit, szemölcsöt végleg, utónymot nélkül D. Sternberg Beán kozmetikai intézetében, Maria Kiralyne (Bemer)-tér 3. em.

A már ismert olcsó árak továbbra is érvényben.

Újabb a következő cikkek lesznek az alantl árban elárusítva:

1 drb fogkrém, prima	8 Lei
1 drb női reform nadrág	52 Lei
1 drb férfi alsó nadrág	98 Lei
1 drb gyermek gyapjú nyakál	22 Lei
1 pár női vagy férfi harisnya	24 Lei
1 m. holtsínér minden színben	5 Lei

Női, férfi, gyermek trikó-árak, szövetek, kötött kabátok, mellények és ruhák, mindenféle harisnyák olcsó áron beszerezhetők

Klein Sándor és Társánál

Strada Episcopul Ciorogar (Uri-utca) 1. sz.

Zauberer & Comp.

Str. Gen. Mosoiu (Mezey Mihály-utca) 7.

Férfi- és női szövetek hallatlan olcsó árban kaphatók. 1382

Gyermekruhák, női aljak és bluzok

nagy választékban, legolcsóbban

„MODEL”

áruházban, Str. Vlahuta (Szt János-utca) 6 szám

Ujdonság Olcsó és jó Ujdonság

kosztümök, ruhák, divatmellények, kepek, kabátok, leányka iskola ruhák, sapkák, sálak, korcsolya szettek stb. gépen kötve készülnek megrendelésre mérték után 24 óra alatt. — Ruha himzések gépen ízlésesen és olcsón.

„Olympia” kötőde

Strada Saguna Bernáth Mihálynál.

Kapucinus-u. 5.

Tanuló leányok felvétetnek.

Különleges minőségű

SVETTEREK

Mindennemű harisnyák
Női, leányka
és fiú sapkák

ZSEBKENDŐK

óriási választékban

Szolid és olcsó árakban

KICSINYBEN IS KAPHATÓK LEITNER és LONDON

kötött, szövött és rövid áru nagykereskedésben

Piaja Mihail Viteazul (Nagyipiac-tér) 5.

Megkezdődött

Eredeti angolszövetek árusítása

Dayral & Tauber Ltd. londoni cég lerakatában

Double, átmeneti, télikabát, öltöny-szövetek

DEUTSCH POSZTÓÁRUHÁZ

Avram Iancu (Kossuth-utca 1. szám)
Sas-palota. Cégre ügyelni!

A NAGY CIPŐELÁRUSÍTÁS!

GONDA TESTVÉREK Cipőáruházában Bulv. Regele Ferdinand 5

vevőink egyenes kívánságára meghosszabbított, hogy ezen kedvező alkalmat mindenki kihasználhassa. — Túlhalmozott raktár miatt az összes raktáron levő női-, férfi- és gyermekcipőket minden elfogadható árban elárusítjuk. — Wimpasngi hó- és sárlópők legjobb minőségben.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Kedd: A nagyhercegnő és a pincér, vigjáték új-donság először, B) bérlet és premiebérlet.

Szerda: A nagyhercegnő és a pincér, újdonság másodszer, bérleten kívül.

Csütörtök: A nagyhercegnő és a pincér, újdonság harmadszer A) bérlet.

Péntek: Casanova, klasszikus operettreprez, B) bérlet.

Szombat d. u.: Arvácska olcsó helyárrakkal.

Szombat este: Casanova, bérletszünetben.

Vasárnap d. u.: Rózsika lelkem, mérsékelt helyárrakkal.

Vasárnap este: Casanova, bérleten kívül.

A hét összes előadásait már vasárnap reggeltől kezdve árusítja a jegyeket a pénztár.

Király Ernő vendégjátékai

Három estén át lépett föl a nagyvárad színpadon Király Ernő, a legkitűnőbb magyar énekes-bonvivántok egyike. Közel tizenöt estendőn át minden jelentősebb operett sikere az ő nevéhez fűződött. Unnepelt starja volt a Király-színháznak és a legnépszerűbb színésze a pesti közönségnek. Az utóbbi estendőkben sikerei a bécsi és berlini színpadon éltek tovább, sőt az amerikai magyar közönség is sok szeretettel fogadta az elegáns bonvivántot. Nagyvárad színházi közönsége rendkívül melegséggel ünnepelte három estén át. A Tatárjárás Lörenthey főhadnagyát játszotta az első este. Már megjelenésekor erős tapsokkal fogadta a zsúfolt nézőtér. Az elismerő szavak mellett nem hallgathatjuk el, hogy Király Ernőnek különben sem nagy terjedelmű hangja vesztett bizonyos melegségéből, de temperamentumos játékával pótolta a hangbeli fogyatékosságát. Az előadás különben elsőrangú volt és az ujjak közül Barna Sári volt kedves és rendkívül ügyes Mogoróssy önkéntes szerepében. Biczó Margit Riza bárónője játékában, énekekben egyaránt kifogástalan. Gróf Lacinak a tartalékos hadnagy egyik legkitűnőbb szerepe és az estén át állandó derűtségben tartotta a közönséget.

A Diadalmas asszonyban folytatta Király Ernő vendégjátékát, de a legnagyobb sikere kétségkívül régi és híres szerepében, a Leányvásár Tom Miglisen volt. Elegáns és fölényes játéka hívta mértékben érvényesült és a közönség lelkesen teljes a lámpák elé. A nagy sikerre való tekintettel Király Ernő néhány estével meg is toldotta vendégjátékát.

Meg kellett hosszabbítani Király Ernő vendégszereplését. Előre látható volt, hogy a legnagyobb magyar bonvivánt Király Ernő vendégszereplése régen nem tapasztalt érdeklődést fog kiváltani a színházi közönség körében. Ez a feltevés nem is csalt, mert a vendégművész mind a négy fellépését póliszékes zsúfoltház nézte végig és az érdeklődők egész tömege maradt ki a színházból. Az igazgatóság, azoknak akiknek nem volt alkalmuk az elmúlt négy este Király Ernő játékában gyönyörködni, óriási áldozatok árán meghosszabbította Király Ernő vendégszereplését kedd és szerda estéire. Kedden este Király Ernő bérletszünetben a Csárdáskirálynő Edvinjét fogja játszani, Sírviát Biczó Margit, Száizt Barna Sári, a hercegnőt T. Pogány Janka, Bónit Gróf László, a többi szerepeket pedig Stoll, Galambos, játszik. Szerdán este ugyancsak bérletszünetben Farkas Imre hangulatos diáktörténetét, az Igloi diákokat tűzte ki az igazgatóság műsorára. Ebben a kedves és mindig sikert arató énekes darabban vesz bucsut Nagyvárad közönségétől Király Ernő, soha el nem muló emlékeket hagyva maga után. Az Igloi diákokban Király Ernő Holézi Pistát játsza azzal az őszinte közvetlenséggel és utóérhetetlen kedvességgel, amely ennek a nagy művésznek. A fő női szerepet Kertész Mancsi a többi szerepeket Hetényi, Galambos, Madas, Hevesi és Kornai alakítják.

A nagyhercegnő és a pincér. Király Ernő vendégszereplésének prolongálása miatt a kedd estéről elmaradt Savoier premier csütörtökön A) bérletben lesz. A nagyhercegnő és a pincér a legölhetőbb és a legkacagiatóbb vigjáték amit az utóbbi 20 év alatt a francia irodalom kiteremt. A szellemes sziporkázó jelenetek, a nagyváradi előadáson méltó keretet foglalnak találni, mert a színház új díszletek és a legjobb rendezés mellett hozza színre a darabot. A vigjáték főszereplői Jósika Mici, Körösi Juci, Fényes Lili, Gróf László, Bihari, Madas, Stoll, Galambos, Sós, Hevesi és Kertész Sándor játszik. A második felvonás szen-

zációs expresionista díszleteit Tabéry Iván tervezte és Kertész Sándor festette. A nagyhercegnő és a pincér olyan előadásban fog színre kerülni, hogy egészen bizonyos ez a francia vigjáték lesz a szezon sláger próza darabja. A Savoier vigjáték pén-
teken B) bérletben kerül színre másodszer.

Frank Hubertus sorsa

Irta: Bónyi Adorján.

(Vége.)

4.

Hiszen voltaképpen nem a főregembernek, hanem a nőnek és a nőért kellett dolgoznia. Marion Tóbiás jól tudta azt, hogy a világ egyik legnagyobb, fiatal tehetségét kötötte uzorán magához. Hellewien pedig lelke egész istenadta hevével imádkozta ecsetjével a szépet. Az asszonyt imádkozta abban is és édes és süttőgő tilalmas tüze a boldogságnak volt az igazi ár a képeiért, nem pedig a főregembernek nevétségesen és gazul hitvány és kicsi fizetése. Frank Hubertus Hellewien úgy dolgozott, amint csak egy genie tud, szerelmesen, a drágáért és egyetlenért.

Nem törődött vele, hogy Marion micsoda elképzelhetetlen összegeket nyer a képein. Dolgozott és boldog volt a munkában és a szerelemben.

5.

Egyszer aztán az történt, hogy a nő otthagyta mindkettőjüket. Alomszerű gyorsasággal történt az elmúlása, mint mikor a júniusi szivárvány lebukik alkonyattal. Frank hetekig nem tudott magához térni gyásza gyötrelmeiből. A bánat felhői rája telepedtek, mint hegy ormára a hó.

6.

Ocsudása első napjaiban felkereste Marion Tóbiást. Azt mondta neki:

— Uram, az asszony már nincs többé, elment örökre tőlünk, kinek életébe annyira bekapcsolódott. Ennélfogva nincsen többé értelme szerződésünknek sem. Kérlek, add vissza szavamát.

A főregember furcsán ránézett a festőre.

— Szerződésünkben nincsen szó időről. Egyezségünk szerint, amíg csak festményeid lesznek, azok mindig engem illetnek. Mint ahogyan téged illetett ő, amíg csak volt. Céltalanok tehát az ilyen kísérletezések, becületes üzletemberek közt nincs helye az ilyesminek, hagyj békében, kérlek.

Frankban a gőg eltorlaszolt minden további ellentmondást.

— Fogok hát az ő emlékének dolgozni — gondolta és elment.

7.

De az emlékek legfeljebb bágyasztanak és semmittevés óráiban jó az ő hús érintésük. Az emlék nem serkent munkára, az emlék nem ad forró erős és büszke röplőnnyelgyást, az emlék leköt és lenyűgöz és nincsen vidám ereje szállani fel a magasba. Frankban is lesüppedt az isteni tűz és kezének hajrás ereje, a lángésznek bő és boldog gesztusa elbágyadt, amint állott gyászosan és csüggedten a vászon előtt. Amde ő maga mitsem tudott erről.

8.

Sokára jött csak rá arra, hogy mindaz, ami mostanában keze alól kikerül, többé nem a régi nemes fényben átitott, valahol eltűnt az a sugározó erő, amely eddig hajtotta, valahol elsüppedt a bensejében a kincsek terhes társzekere és ami most kikerül, az lilom, szürkesség, semmisé.

Tagadni próbálta. Harcba indult önmagával, verekedni kezdett árnyakkal, amik a vergődő lelkekben szoktak nagyra nőni. De az ezerszer és ezerszer visszatérő szerelmes emlékek legfeljebb könyveket hoztak, nem pedig új erőt és csillagokat az egyre nőő éjszakába.

Lefogyott, megtorpant, szomorú lett. „Akarom... akarom...” elmondhatta

megszámlálhatatlanul, a vágyódás eme igéje ige maradt és testet nem öltött.

„Kevesebbet dolgozni...” És alig dolgozott. De a munka megfogyatkozása sem hozott semmi jót. Legfeljebb nélkülözéseket, koplalásokat és sülyedést, sülyedést lefelé.

Frank Hubertus Hellewien irtózva és gyűlölködve érezte, hogy a két fakó sovány, nedves tenyér, mely egyszer régen egy emlékezetes estén kinyult utána, rátagad a nyakára és nem akarja elbocsájtani

9.

Sáros volt és zúllott. A ruhája kopott, az arca borostás, a haja összezsapzott. A szöke diadalmasságból és az ünnepi férfiaságból nem volt rajta egy felhőnyi sem. Marion Tóbiás felállott ijedten, amikor meglátta belépni a szobájába.

— Nono, édes barátom, kissé rossz színben van. Régen nem láttam. Nem sokat dolgozik mostanában. Mi az oka ennek?

A feldult férfi megállott a főregember asztala mellett. Nem szólott semmit sem, izzó és gyötört szemekkel bámult némán a másikra.

— Pontosan, szépen kell élni, kedves barátom, ez nem jól van így. Ej nono, hát hiszen... ha talán nem volna elég... beszélhetünk arról is, hogy több pénzt... Ma már jó a nevünk... és nem kell annyira utána busulni annak, aki nem jön ide már vissza... ez nem jó és nem szép... ilyen szemekkel nézni arra, aki soha sem volt rossz magához... nem, kérem, nem... vegye el a szemét... esküszöm... én nem akartam... én nem akarom ma sem... én velem lehet beszélni... én jó ember vagyok... és... és... mondom...

Frank hosszú teste az asztal fölé görnyedt, félig keresztül rajta és ujjai összeszorított öklében megröbültek.

— Én nem élek már... — mondta fuladtan, — én nem is vagyok már... te öltél meg engem... a tehetséget vettél el tőlem és megöltél... üres vagyok... üres vagyok és nincsen már semmim...

— Ó, de hiszen... dehát... én nem... én jól... én... mit akarsz tőlem?

Frank Hubertus Hellewien kinyújtotta a kezét és ronggyá morzsolta szét a főregember sovány nyakát.

10.

A csillag magasán, hűvösen és szikrázóan áll a nagy égen, de az emberi kíváncsiság és mohó kapzsiság utána nyul és akkor belehull az éjszakába.

Oriási raktár miatt
telikabát, felöltő- és öltönyzöveleteinket minden elfogadható árral árusítjuk

Havas és Grünfeld
posztóruház, Str. Avram I. (Kossuth-u.) 8.
Címre figyelni!

**Kötött szövöttáru
harisnya és keztyű
nagy raktár
Cziller Imre nagyruházában**

Gyermekek harisnyák már	—	20 leiftől feljebb
Női kötött harisnyák	—	30 " "
Flor harisnya	—	75 " "
Muszlín harisnya	—	70 " "
Cérna muszlín harisnya	—	95 " "
Selyem fátol harisnya	—	125 " "
Férfi socknik	—	20 " "

Divat keztyűk, kötött kabátok, gyermek szveteretek nagy választékban.

Olcsó szabott árak!

— Eladás nagyban és kicsinyben —

Osztályvezető: Kertész Dezsőné

NYILTER

Nagy kereselő héj

Örök kereselő legmodernebb és legelőnyösebb nagykereskedése.

Berendelési alacsony árakból eredeti gyár árakban.

Komlós Testvérek

Bérmegyei tájékoztató

II. Az üzletekre és műhelyekre vonatkozó szabályok.

Az üzlethelyiségek és általában a nem lakás céljaira szolgáló helyiségek évi bérét a törvény akként állapítja meg, hogy a dohányzószék és a kisiparosok, vagy kézművesek az általuk bérben birt helyiség után az 1914. évi bér kétszeresét, a többi üzlethelyiségek, valamint bármely más, nem lakás céljait szolgáló helyiségek bérlei pedig az 1914. évi bér tízszeresét kötelesek megfizetni, valamint terhelik őket az ezen bérekkel kapcsolatos mellesdíjak is.

Ezen rendelkezések 1925. május 6-ig bírnak érvénnyel.

1925. május 6-án a nem lakás céljaira szolgáló összes helyiségek (üzletek) műhelyek, irodák, raktárak, pincék stb.) ha ezekre nézve határozott időtartamra szóló bérleti szerződések nem kötöttek, a tulajdonos szabad rendelkezése alá kerülnek.

Ezen szabad rendelkezési jog felfüggesztést szenved abban az esetben, ha a bérlet a bérleti törvény rendelkezései alapján a bérvizony meghosszabbításra iránti pert 1924. szeptember 27-ig megindította. Ebben az esetben a tulajdonosnak be kell vennie a per jogerős befejezését.

Ezen perbeli kereset kézhez vétele után tanácsos, hogy a háztulajdonos azonnal ügyvédhez forduljon annak megállapítása végett, hogy a kereset bírósággal vagy sem és abból az érdekből, hogy az ügyvéd a kereset elleni védekezés szempontjából a 15 napi határidőhöz kötött bejelentést azonnal eszközölhesse.

Ha ilyen per folyamatba nem tétetett, akkor a tulajdonos elővigyázatból az 1924. november 8-ig terjedő időben ajánlott és két tanu által előtérvezett levélben mondja fel a bérvizonyt 1924. május 6-ára. Ezen felmondás folytán aztán megindulhat a felek között az egyezkedési tárgyalás akár magánúton, akár pedig a Háztulajdonosok Szövetsége és a Kereskedelmi Csarnok által együttesen szervezett választott bírósági eljárás útján.

Ha ezen tárgyalások eredményre nem vezetnek, úgy a tulajdonos az őt a törvény értelmében megillető szabadrendelkezés alapján a megürülő üzlethelyiséget másnak kiadhatja, de elővigyázatból tanácsos, hogy az új bérleti viszony kezdő pontja akként állapíttassék meg, hogy ez akkor veszi kezdetét, amikor a régi bérlet a bíróság jogsegélye folytán a helyiségből eltávozik. A törvény értelmében ugyanis az olyan bérlet ellen, aki a pert meg nem indította és a helyiséget 1925. május 9-éig ki nem üríti, a tulajdonos kérelmére a bíróság kiűzetési parancsot bocsát ki és egyben őt a tulajdonos javára az 1924. évi bér ötszöröse megfizetésére kötelezi.

Szövetségünk tagjai további díjmentes felvilágosításokat titkári hivatalunkban nyerhetnek.

A Háztulajdonosok Szövetsége nevében: dr. Lazar Aurél elnök, dr. Lengyel Zsigmond titkár.

Ervényesen elfoglalt lakásából, vagy más bérletből előzetes bírói eljárás nélkül senki sem lakhat ki. A törvényes vagy megállapodás szerinti bérösszeget és járulékait felül senki sem köteles többet fizetni. Új béremelésnek a mostani bérhez negyedik helye nincsen s a járulékok sem változtak meg. A bérösszeg és járulécai pontosan fizetendők. És a bérbeadó a két tanu előtt felajánlott bérlet nem fogadná el, bírói letétbe helyezendő. Részletkérdésekben a titkárság nyújt felvilágosítást.

Lakásbérlet Szövetsége.

Petroleumot Benzint Gázolajat Pacurát (Fűtőolajat)

előnyös ár és fizetési feltételek mellett, saját tartánykocsijaiban szállít

„ILFOV” S. A.

Bukarest, Strada Páris No. 2.

Felhívás.

A román Balneológiai Egyesület november 8 és 9-én (új stíl) Bucurestiben rendkívüli közgyűlést tart. Egyidejűleg a bányatörvény és az egészségügyi minisztérium rendlete folytán a fürdőhelyek és ásványvíz források tekintetében előállított új helyzet és a jövőben köveendő irányelvek volnának meg tárgyalandók.

Ennélfogva a fürdőhelyek és források tulajdonosai és bérleti felkérteinek, hogy november 8-án reggel 9 órakor a fenti egyesület helyiségében, Bucuresti Strada Isvor 14. (Bejárat Splaiul Archivelor) megjelenni szíveskedjenek.

6461

Az előkészítő bizottság.

Aszodi
új termésű teát
megérkeztek

Tearum
literje 30 Lei

Aszodi
Sas-palota

Ruhákat legolcsóbban fest, tisztít; gallérokat és kiegészítőket legolcsóbban mos és vasal
Szabó László Sít. Ladislau (Körös-utca) 1.
Fiók: Bazárépület.

DER VAMPIR

entstaubt
reiniigt
schon!

Fabrikát der
**ALLGEMEINEN
ELEKTRICITÄTS-GESELLSCHAFT**
zu haben in allen
Elektrotechnischen Verkaufsgeschäften.
MARVAN

Ősszel ültetett

gyümölcsfák

biztosan

megfogamzanak.

AMBROSI, FISCHER és TSAI RT.

Átad Nagyenyed.

ELADÓ: Közel szép villa, átadó négyszobás lakással, kassal, kerttel, szőlővel; központban két ház átadó lakásokkal; jó helyen négy szobás magánház átadó lakással; kisebb ház átadó kétszobás lakással 180,000 lei, három birtok, szőlők.

Csapó, Str. Akadémia-u. 6 3—6-ig

Eddig még nem létezett

olcsó áron

óriási választékban

filet csipke és
betét érkezett

SZÁSZ ANNÁHOZ

Regele Ferdinand (Rákóczi)-ut 30. sz.

S Eredeti angol szövetek legolcsóbban beszerezhetők

SCHNEIDER és MIHELFI posztóáruház

Reg. Ferd. (Rákóczi)-ut 10. és Avram J. (Kossuth)-u. 8.

RAJZ ÉS FESTŐISKOLA
IPARMŰVELÉS ESTI AKTÁJZ
RINZÁNYI ZOLTÁN

Üzlethelyiség

pár lépésnyire a Rákóczi-utól
3 évi szerződéssel jutányos
áron átadó.

Cím a Hegedűs Hírlapirodában

**SZÖNYEGEK BÚTOROK RÉGISÉGEK
VÉTELE ÉS ELADÁSA.**

**ZONGORÁKAT LEGOLCSÓBBAN
STERNBERGNÉL**
ORADEA-MARE, PIATA UNIRII NO 2.

Kisebb és nagyobb

iparvágányos telkek

a főváros kellő közepén

bérbeadók és eladók

Tűzifát és egyéb vagonárut
beraktározásra elfogadunk.

„ILFOV” S. A.

Bucuresti, Strada Páris No. 2.

A hirdetés ár 30 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy sor ára 2 lei
vagy több 6

Levelezés

Arca polására használjon Agi-órát. Kapható drogériákban és illatszertárakban. Főlerakat: Diana Nagyvárad Oradea-Mare. Kiváratra szépségápolásról hasznos prospektust is levelezve és bérmentve küld.

Egyedül álló árva 23 éves nem megismerkedne olyan fiúval, aki anyagi segítséget nyújt. Leveleket „Arva” jellegre a kiadóba kérék. 495H

OKTATÁS

Hegedűórákat adok, házhoz is megyek. Cím: a Hegedűs Hirlapíródába kérem leadni. 402

Gregor de Juroót nyelvtan-specialista elfogadhat magán tanítványt francia, angol, német, román, olasz vagy magyar magánóra, leggyorsabb sikert garantálva. Str. Prințul Carol (Szilágyi Dezős utca) 8. 481

LAKÁS

Szép kis szoba csendes elhelyezéssel urilónak kiadó. Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 55—a, I. em. 5. 488

Egyszobás, kétszobás modern, egyszerű lakások, lakáscserék tudók. Bútorozott lakásokat, ingatlant, szobákat, szőnyegeket eladástól közvetítem. Buzsóné, Str. Nic. Iorga (Zöldfa-utca) 21. Telefon: 8—15. 480

Különbejárata szobákat és átadó lakásokat, üzleti helyiségeket, pénzügyi célokra nagyon gyorsan közzéteszünk. Iroda Pávil-u. 5. 506

Nagy szoba, konyha lakás kiadó, ugyanott nagy káposztásárhoz eladó. Cím: a Hegedűs Hirlapíródába. 504H

Költöztetés, bútorozott szoba konyha használatát keres Bihari Sándor. A városi színház művésze. Cím: a Hegedűs Hirlapíródába. 500H

ELLÁTÁS

Egy új család felsőbb iskolás fiú vagy leánygyermekével teljes ellátást kaphat meg. Cím: a kiadóba. 389

ÓRÁK

szakszerű javítását a legkomplikáltabb kifogástalanul

TISZAY

végző, Str. Moson (Teleky-ut) 3. Jutányos árak. Próbák munkái

Eladó

1, 2, 3, 4, 5, 6 szobás, komfortos lakások, 198 magán-, bér- és üzletházak 60 ezer-től 4 millióig, több 1 és 2 szobás bútorozott lakások konyha és fűtőszobával, 1 hold szőlő 18 holdig. Bizonyítást csak hozzájárulással, azonnal és új eladom. Porcellán, tehénmennyel, Weiss Gizzi köveztől irodája Nagyvárad, Str. Tipografiei (Nyomda-utca) 4. Szaniszló-u. sarok. 1750

ELSZAKITHATATLAN

Alkalmazás

Mindenes főző felvételt. Siern, Str. Deák Ferenc-u. 13., emelet. 467

Egy mindenes leány felvételt. Bővebbet Strada Casapilor (Mészáros-utca) 4. Borítékgyár.

Keresünk elárutó ügy-nököket és pénzeszedőket, ehetőleg nőketek vidékre. Singer varrógép. Str. Avram Iancu (Kossuth utca) 16. 498H

Egy szakképzett molnár főmőlnári vagy kisebb malom kezelési ellátást keres. Cím: a kiadóba. 483

Gazdasszonyok ajánlunk, esetleg plébániára — Ajánlatokat székelyvidi postára „Szorgalmas” jellegre kérék. 466

Egy önálló dolgozó elsőrendű kárpitossegéd felvételt. Str. Ciujului 148. sz. 510

Két kiutófiut felvezet. Iványi iparművészeti szalon. Str. Pasteur (Körház-u.) 47. sz. 505

Perfect gyors és gépirónó lehetőséggel román nyelvűdassal azonnal felvételt írásbeli ajánlatok „R. M.” jellegre a Hegedűs Hirlapíródába küldendő. 501H

Tisztviselő román, magyar nyelvismerttel alkalmazást keres. Cím: a kiadóba. 479

Egy önálló dolgozó elsőrendű kárpitos segéd felvételt. Rein Faargyár Str. Ciujului 148.

P. ríóti szakácsnő jobb urilónak ajánlkozik jó bizonyítvánnyal. Alap-e. S. 507

Tanulóleány, és fiatal tehénmő varrólány felvételt. Glückmann Str. Săguna (Kapucinus-u.) 4. 492

Gazdatiszt biztosítékkal bizalmi állást keres nagyobb iparvállalatnál. Cím: a Hegedűs Hirlapíródába. 515H

Adás-Vétel

Butelás üvegek eladók. Cím: a kiadóba. 364

Magánház Str. Strámba (Görbe-utca) 7. szám, bekölthető lakással eladó. Értekezhetni ugyanott. 397

Eladó antik arany zsebbóra, kulccsal húzó Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 30. jobbra. Szász. 297H

Értékes, szép biblia eladó a Hegedűs Hirlapíródába. 439H

Antik óra, fekete keretben, 4 alabástron oszlop-pal, villanycsillár, szalonna, ebédlő- és háló, teaszal stb. olcsón eladó az „ARDEAL”-ban, Főposta mellett. 379

Egy 11 leveles filadendra, szép, egyenes pövsű, helyszűke miatt eladó. Varga László, Str. Rosiorilor (Rus-szár-utca) 23. Ny.

Margittán eladó egy urilónak 3 szobás, fűtőszobával modern lakással. Erdőkölthető „Margittán” jellegre a Hegedűs Hirlapíródába. 502H

Negyszáz Leit fizetek Toiszó: Háború és béke című könyvéért. Cím: Hegedűs Hirlapíródába. 465

Magánház (3 szoba, fürdőszoba) bekölthető lakással eladó. Nilgész-tépel 100—62 Schwartz-ház. 359

Női télikabát, teljesen jó karban biberet prémekkel olcsón eladó. Str. Cuza Voda (Szacsavay-utca) 43. 494H

Nagyipartelep épületekkel, iparvállalat vasúti vágány mellett jutányos áron eladó. Cím: Hegedűs Hirlapíróda. 477H

Kisérieti dynamo-gép kézi hajtásra jutányos áron eladó. Str. General Holban (Széles-utca) 19. sz. 52

Alig használt hintó, fedél nélkül, eladó. Strada Alexandri (Teleky-utca) 56. 466

Aki még meg nem győződött
a finom és olcsó szabószágról, az forduljon bizalommal
Schreier Emanuel
uri szabóhoz, Str. Cogălniceanu (Várdi Zs.-u.) 2.

A városi vízvezetési és csatornázási üzem igazgatóságától.

Hirdetmény
A városi vízmű 1925 évi üzemének biztosítására 350 normal wagon vagyis közel 7000 köbméter bükhasábfára van szükségünk. Csak első minőségű, egy éves, száraz, nagy görös és korhadásmentes bükhasábfára reflektálunk. Ennek a tűzfiamenyiségnek szállításiára folyó évi november hó 10-én délelőtt 10 órakor hivatalos helyiségünkben (Városháza II. em. 2.) nyilvános zárt ajánlati versenytárgyalást tartunk. Az ajánlatokat zárt és lepecsézett borítékban a versenytárgyalás napján délelőtt 10 óráig ugyanott kell benyújtani. A fenti anyagmennyiséget a szállító cég egyenlő havi részletekben tartozik Oradea-Mare vasútéri átlomásra szállítani ott kirakva és szarngolva átadni. Az ajánlati árak wagentélenként értendők. Az üzem igazgatósága tekintet nélkül az ajánlati árakra, az ajánlatok közül szabadon választhat, a fenti mennyiséget 250 normal waggonra, vagyis közel 5000 köbméterre szállíthatja, esetleg az ajánlatokat mind vissza is utasíthatja.

Oradea-Mare, 1924. november hó 3.

Köszeghy József
ügyvezető igazgató.

150.000 lei készpénz
óvadékkal kereskedelmi érettségizett mérlegképes
főkönyvelő
megfelelő állást keres, esetleg társulna. Szíves megkereséseket „Dispozícióképes” jellegre a kiadóba kérék

A kötelező kereskedői gondosság

a mai válságos és bizonytalan üzleti életben megköveteli, hogy minden régi vagy új kihielvezett tétel az adós vagyoni helyzetét feltüntetve pontos és megbízható

hitelinformációra legyen alapítva
Romániában a legmegbízhatóbb és legpontosabb információkat adja a
Radio információs iroda
Cluj, Str. Regina Maria 34
Postafiók 127
Kérjen próbainformációt!

Két női téli kabát, teljesen jó állapotban prémekkel díszítve, eladók. Ugyancsak használt gyermek ruhák és cipők olcsón eladók. Cím: Strada Cuza Voda (Szacsavay-utca) 19. sz. 52

Házak eladók. Hazaladás, megbízásokat vállalunk. — Kétszobás megkeresés. Maganpénzeket jutálékkal kihielvezünk. Adásvételi R-Parcul Traian 12. Értékesítés délután. 5

Eladó házak, szőlők és földbirtokok. Értekezni: Tománénál Str. Str. Ladislau (Körös-u.), délelőtt Nilgész-tépel. 514H

Bidermayer szalon garnitúra eladó Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-u.) 28. 513H

Gyermekkocsi használt jó karban eladó. Str. Goidu (Beothy Odón-u.) 8. Wald. 512

Elsőrendű hencserek eladók Jakab kárpitosnál, Str. Vlahuța (Szent János, ucca) 12. 511

Káposztás hordó, használt állapotban lévő, eladó. Grunberger, Strada Cuza Voda (Szacsavay-u.) 68. az üzletben. 508

Eladó ház Szent László tér közvetlen közelében bekölthető. Egy szoba konyhás lakással, üzleti helyiséggel. Kétszobászezerért eladó. Pávil-u. 22 földszint. 242

Magánházat 2—3 szobást azonnal bekölthető modern venni villamos megálló közelében. Ajánlatot „Magánház” jellegre a Hegedűs Hirlapíródába. 503H

Jó fűtőszoba kázanál venni. Cím: a Hegedűs Hirlapíródába. 496H

Egy 45 éves, letes hegéd eladó Cím: a kiadóba. 489

Egy új perza ebédő szőnyeg eladó. Petőfi-u. 8. 487

Uj! urisabóság Uj! LÖWY DEZSŐ
Str. Astra (Gilyányi-u.) 16. gyógyszerár mellett.

Télikabátok, diákegyenruhák, fazonok és minden a szakra vágó alaktások jutányos áron készen. Hívásra hazhoz megyek. 482

Egy fiú átmeneti kabát és egy 33-as magasszárú női cipő eladó. Str. Monastirii (Zarda-u.) I. emelet 1. 482

Több mennyiségű kisebb makulátura olcsón eladó. Özv. Löbnyé, Vármház-utca 21.

Fekete zongora rövid jókarban olcsón eladó. Körház-utca 39-a. (Kapu alatt jobbra.) 485

Eladó új fekete alaska róka boa Str. Gerlicy-utca 11. emelet. 493

Mezey Mihály-utca 5 számú ház tulajdonosa külföldről most itt tartózkodik és házat elfogadható árért sűrűsen eladja. Értekezni lehet a házban lévő bodegában délelőtt 10—11-ig délután 2—4-ig.

Különfélék

Társulnák üzlethez vagy vállalkozáshoz. Megkereséseket „200.000 lei” jellegre a kiadóhivatalba kérék. 48

100 000 lei kölcsönt keresek Cím: „Batáblázás” jelleg alatt a kiadóba kérék. 50

Vanszerencsém tudomásul hozni, hogy a volt zászló és ponyva javítást újból megkezdtem. Továbbá számos székot szalmával töltve hazhoz szállítva árusítok. Simon, Szarvassor 1. 49

Felvennők százezer le kölcsönt kaniaton kívül másra buzat adok. Leveleket Hegedűs Hirlapíródába „Gazdasági kölcsön” jellegre. 480

Román tanárnő, németül, francia és román orkat ad délután. Cím: Hegedűs Hirlapíródába. 516

Ütővel, hétel és bármilyen igazolványhoz szükséges fényképek legolcsóbbára Zenker fényképezőnél, Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-utca) 25. Felvételek este fél 8-ig.

Őszi, téli női kosztümök, konyvek, ruhák és letehermenetek 250—600 le teljesen készen a leggyorsabbított a legolcsóbb. Nigesz-tépel 100/6 Schwartz ház. 34

Nagyi árban verzek

brilliant, arany, ezüst ékszereket és dísz tárgyakat, töredék aranyat, ezüstöt, arany szápadlást, arany és más halmis fogakat,

Freund Benjámín

Ékszerész, Nagyvárad, Calea Regale Ferdinand (Rákóczi-ut) 11. Széchenyi-szálló épület. Ékszer olcsó áron kapható.

300.000 leivel társulnák

valamely jömenetelti üzlethez, ha kétszobás lakáshoz jutatlának és tőket kellőképpen biztosítanak. Ajánlatokat „Köz-működés és szombatozástól” jelleg alatt a kiadóhivatal továbbít.

Fém-nyomók

kik a vörösréz, esetleg húzóprás munkálatokban jártasak

keresteteknek

Ajánlatokat Lloyd Express Cuj továbbít „Fém munkás” jellegre

Veszünk

butorokat, szőnyegeket teljes lak- és iroda berendezéseket, Wertheim kassza, zongorát, csillárokat porcellánokat régiségeket stb. Meghívásra hazhoz megyünk.

Frenkel és fia

Butor, szőnyeg és régiségek kereskedők Str. General Moson (Teleky-utca) 10.